

Prissättningsmetoder för anslutningar

Innehållsförteckning

1.	Allmänt	2
1.1	Metodernas mål och övervakning	3
1.2	Tillämpning av metoderna	3
2.	Allmänna principer som påverkar anslutning	4
2.1	Anslutningsskyldighet	4
2.2	Utvecklingsskyldighetens inverkan på anslutningen	5
3.	Allmänna principer för anslutningstjänster	6
3.1	Skälig leveranstid för anslutningen	6
3.2	Anmälan om tillgänglig anslutningskapacitet	8
3.3	Flexibla elanslutningar för att påskynda anslutningen av anslutningseffekter	8
3.4	Allmänna principer för fastställande av anslutningseffekten	8
3.5	Reservering av anslutningskapacitet	9
3.5.1	Principer för jämlik fördelning av den lediga anslutningskapaciteten	10
3.5.2	Mognadskriterier och fastställande av anslutningseffekten för abonnenter med hög effekt	15
3.6	Bestämning av anslutningspunkter och anslutningsskyldighet	20
3.6.1	Distributionsnät	21
3.6.2	Högspänningsdistributionsnät	24
3.7	Krav för anslutning	25
3.8	Fördelning av anslutningseffekten på flera anslutningar	26
4.	Prissättning av anslutningar	27
4.1	Kostnader som ingår i anslutningsavgiften	28
4.2	Prissättningsprinciper	29
4.3	Zonprissättning	29
4.3.1	Bestämning av zoner	30
4.3.2	Bestämning av zonpris	31
4.4	Områdesprissättning	32
4.4.1	Fastställande av områdespris	32
4.4.2	Fastställande av prissättningsområde	33
4.4.3	Områdesprisets giltighetstid	34
4.4.4	Potentiella abonnenter	34
4.4.5	Byggtröskel	34
4.4.6	Höjt områdespris	35

4.4.7 Efteranslutningsklausul vid höjt områdespris.....	36
4.5 Prissättning från fall till fall.....	36
4.5.1 Lågspänningsnät	37
4.5.2 Mellanspänningsnät	38
4.5.3 Högspänningsdistributionsnät.....	39
4.5.4 Efteranslutningsklausul vid prissättning från fall till fall.....	40
4.6 Ändringar i anslutningen	41
4.6.1 Utökning av anslutningseffekten	41
4.6.2 Omvandling till trefasanslutning	42
4.6.3 Minskning av anslutningseffekten	43
4.6.4 Ändring av anslutningspunkten och ändring av en anslutnings spänningsnivå.....	43
4.6.5 Sammanslagning av anslutningar	43
4.7 Tilläggstjänster för anslutning	43
4.7.1 Avvikande genomförande som abonnenten begär	44
4.7.2 Byggnad av reservmatningsförbindelse och reservanslutning.....	44
4.7.3 Tillhandahållande av en annan anslutning till en redan ansluten abonnent vid samma objekt	45
4.7.4 Utrustning för flexibla elanslutningar.....	46
4.8 Kapacitetsreserveringsavgift.....	46
4.8.1 Bestämning av kapacitetsreserveringsavgiften i ett distributionsnät	48
4.8.2 Bestämning av kapacitetsreserveringsavgiften i ett högspänningsdistributionsnät..	51
4.8.3 Kapacitetsreserveringsavgift för nätets inmatningsanslutningar	52
4.8.4 Beaktande av fördelarna i kapacitetsreserveringsavgiften	53

1. Allmänt

- (1) I detta dokument beskrivs metoderna för att fastställa de avgifter som ska debiteras för anslutning samt de allmänna anslutningsprinciperna för att ansluta abonnenter till elnätet med stöd av elmarknadsdirektivet¹ och tillsynslagen². Nedanstående prissättningsmetoder och principer för anslutning (nedan metoder) ska tillämpas på distributionsnät och distributionsnät med högspänning i anslutningsavtal som ingås 1.6.2026 eller senare. För att sätta metoderna i kraft meddelar Energimyndigheten distributionsnätsinnehavare och innehavare av högspänningsdistributionsnät ett beslut om fastställande i enlighet med 10 § 1 mom. 4 punkten i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013).
- (2) De principer för anslutning och prissättning som beskrivs i metoderna är i princip desamma som metoderna som trädde i kraft 2020. Metoderna har

¹ Elmarknadsdirektivet 944/2019, artikel 59

² Lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden 590/2013, 10 §

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

preciserats med beaktande av ändringarna i elmarknadslagen och förhållandena även i övrigt. De viktigaste uppdateringarna gäller reservering av kapacitet och fastställande av anslutningsavgifter för 110 kV nätet.

1.1 Metodernas mål och övervakning

- (3) Energimyndigheten har utarbetat och fastställt de principer och metoder för nätinnehavarna som presenteras i detta dokument för att anslutning till nätet och prissättningen av den ska vara förenlig med elmarknadslagen och dess mål. Syftet är att säkerställa att alla nätinnehavare följer samma ändamålsenliga principer på ett enhetligt sätt. Genom metoderna och övervakningen av deras iakttagande strävar man efter att säkerställa och trygga ändamålsenliga principer för anslutning till nätet på ett skäligt och jämlikt sätt utan ogrundade hinder. Metoderna säkerställer bland annat att sådana kostnadsposter som abonnenten inte ska betala inte inkluderas i anslutningsavgiften.
- (4) Energimyndigheten använder de principer och metoder som beskrivs i detta dokument vid bedömningen av huruvida nätinnehavarens anslutning och anslutningens prissättning överensstämmer med elmarknadslagen. Underlåtenhet att iaktta metoderna leder till verksamhet som strider mot elmarknadslagen.
- (5) I bedömningen av prissättningens skälighet definierar Energimyndigheten i regel en jämförelseberäkning. Om denna överskrids innebär det att prissättningen inte kan betraktas som skälig. I jämförelseberäkningen använder Energimyndigheten i regel principerna och metoderna som beskrivs i detta dokument, Energimyndighetens jämförpriser, beräkningsverktygen för kapacitetsreserveringsavgiften som Energimyndigheten publicerat, elmarknadslagen samt tidigare förvaltningspraxis.
- (6) Tillsynen över anslutningarnas prissättning och nätinnehavarens anslutningsprinciper grundar sig på tillsyn efter att metoderna fastställts. Nätinnehavaren ansvarar för att följa de principer som beskrivs i detta dokument.

1.2 Tillämpning av metoderna

- (7) Nätinnehavare ska utarbeta och publicera skriftliga anslutningsprinciper, vilka ska följa de principer och metoder som presenteras i detta dokument och i övrigt elmarknadslagen. De principer som nätinnehavaren publicerar och tillämpar ska i varje fall undantagslöst följa de principer och metoder som beskrivs i detta dokument. När nätinnehavaren gör ändringar i sina prissättningsprinciper ska nätinnehavaren i enlighet med Energimyndighetens föreskrift av den 29 mars 2018 (Dnr 742/002/2018) skicka specificerade uppgifter om ändrade punkter samt de nya prissättningsprinciperna och prislistorna till Energimyndigheten en månad innan den nya prissättningen införs. Ansvaret för efterlevnaden av prissättningsmetoderna och elmarknadslagen ligger dock alltid hos nätinnehavaren.
- (8) I elmarknadslagstiftningen har Energimyndigheten lämnats prövningsrätt i fråga om tillämpningen av lagstiftningen. Detta gäller även anslutningsmetoderna samt utvecklingen och tillämpningen av dem. Anslutnings- och prissättningsmetoder kan inte upprättas så detaljerat att man helt undviker att

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

de blir föremål för tolkning. Nätinnehavaren kan kontakta Energimyndigheten om nätinnehavaren behöver rådgivning i enskilda fall. Energimyndigheten avgör eventuella frågor som är föremål för tolkning inom gränserna för sin prövningsrätt i egenskap av regleringsmyndighet och med beaktande av de mål och skyldigheter som fastställs i elmarknadslagstiftningen.

- (9) Energimyndigheten kan vid behov precisera innehållet i prissättningsmetoderna genom skriftliga anvisningar.

2. Allmänna principer som påverkar anslutning

2.1 Anslutningsskyldighet

- (10) Syftet med anslutningsskyldigheten är att trygga alla abonnenters åtkomst till nätet så att prissättningen och principerna för anslutningen, inbegripet de tekniska kraven och villkoren för anslutningen, är jämlika, icke-diskriminerande, skäliga och grundade.
- (11) Nätinnehavaren ska på begäran och mot skälig ersättning till sitt elnät ansluta de eldriftsställen, kraftverk och energilagringsanläggningar inom sitt verksamhetsområde som uppfyller de tekniska kraven. Anslutningsvillkoren och de tekniska kraven ska vara öppna, objektiva och icke-diskriminerande och beakta elsystemets driftsäkerhet och effektivitet.
- (12) I ett distributionsnät tillhör anslutningsskyldigheten nätinnehavarens ansvarsområde. I ett högspänningsdistributionsnät gäller anslutningsskyldigheten ett område där det för de nätanvändare som finns på detta område av tekniska eller ekonomiska skäl eller av markanvändningsskäl är förmånligare att ansluta sig till nätinnehavarens än till någon annans nät. Anslutningsskyldigheten gäller såväl anslutning av nya eldriftsställen eller kraftverk som ändring av avtalad överföringseffekt i en befintlig anslutning.
- (13) Nätinnehavaren ska publicera kraven, försäljningsvillkoren och prislister för anslutning och grunderna för bestämning av anslutningsavgifter samt en skälig tid inom vilken nätinnehavaren ska behandla alla anbudsbegäranden som gäller anslutning. Nätinnehavaren ska på begäran ge den som ska anslutas en heltäckande och tillräckligt detaljerad uppskattning av anslutningskostnaderna samt en bedömning av anslutningens leveranstid.
- (14) Anslutningen till elnätet ska, med beaktande av abonnentens skäliga behov och de investeringar i elnätet som behövs för att koppla anslutningen, ske inom en skälig tid från det att anslutningsavtalet ingåtts.³
- (15) Med anslutningsavgiften får abonnenten rätt att ta emot effekt från elnätet eller överföra effekt till elnätet i enlighet med den anslutningseffekt som avtalats i anslutningsavtalet, på det sätt som avtalats i avtalet inom ramen för gällande villkor och tekniska krav.

³ Skälig leveranstid för anslutningen behandlas närmare i avsnitt 3.1.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

2.2 Utvecklingsskyldighetens inverkan på anslutningen

- (16) Utvecklingsskyldigheten förpliktar nätinnehavaren att upprätthålla, driva och utveckla sitt elnät så att det beaktar nätanvändarnas rimliga behov. Skyldighet att utveckla nätet innebär att nätinnehavaren ska bygga och förstärka sitt nät så att nätanvändarnas sedvanliga och förutsebara behov av tjänster blir tillgodosedda samt så att man kan anslutas till elnätet när de tekniska kraven uppfylls.
- (17) I utvecklingsskyldigheten ingår bland annat planering och byggande av elnätet samt underhåll av nätet så att driftsställen, kraftverk och energilagringsanläggningar som uppfyller kraven kan anslutas till nätet. Det ingår också i utvecklingsskyldigheten att bygga och förstärka nätet så att nätanvändarnas sedvanliga och förutsebara servicebehov blir tillgodosedda.
- (18) Otillräcklig effektöverföringskapacitet i nätet får inte vara ett hinder för anslutning, men den kan påverka leveranstiden för anslutningen. Anslutningen av nya användare får inte fördröjas i onödan på grund av otillräcklig effektöverföringskapacitet. Det förväntas att abonnenter som uppfyller kraven kan anslutas till elnätet inom skälig tid. Nätinnehavaren ska inom en skälig tid avhjälpa de brister i nätet som står i strid med skyldigheten att utveckla nätet. När den skäliga tiden bedöms, beaktas den tid som krävs för planering, tillståndsförfaranden och byggande.
- (19) Den verksamhet hos nätinnehavaren som ska anses omfattas av utvecklingsskyldigheten är så pass allmän till sin karaktär och allmän för dem som använder nätet eller en del av det att de kostnader som den medför riktas generellt till de avgifter som nätinnehavaren tar ut för sina tjänster, inte till en viss nätanvändare.
- (20) Skyldigheten att utveckla nätet begränsas till nätanvändarnas rimliga behov. Till exempel exceptionell kvalitet i fråga om en tjänst som nätanvändaren efterfrågar, den tid som krävs för nödvändig nätförstärkning, tillståndsförfaranden för byggande av nät samt andra motsvarande omständigheter kan förhindra eller sätta gränser för nätinnehavarens möjligheter att agera på det sätt som nätanvändaren önskar.
- (21) Att bli ansluten till nätet är ett rimligt behov av en tjänst, som nätinnehavaren förväntas tillgodose inom ramarna för anslutningsskyldigheten och utvecklingsskyldigheten. Skyldigheten att utveckla nätet och anslutningsskyldigheten förpliktar nätinnehavaren att upprätthålla och förstärka nätet så att nya anslutningseffekter kan anslutas till det inom en skälig tid. Om anslutningen förutsätter utveckling av elnätet, ska de kostnader som uppkommer som en följd av detta inte inkluderas i anslutningsavgifterna som uppbärs av enskilda abonnenter, utan kostnaden ska fördelas mellan de avgifter nätinnehavaren generellt uppbär för sina tjänster på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt. Kostnader som uppstår på grund av förstärkningsåtgärder fördelas mellan alla nätanvändare i distributionsavgifterna och delvis, endast när det gäller en förändring av effektöverföringskapaciteten enligt effektöverföringsbehovet, mellan abonnenterna i den kapacitetsreserveringsavgift som ingår i anslutnings-

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

avgifterna. Förfarandet tryggar en jämlik och icke-diskriminerande prissättning så att enskilda abonnenter inte från fall till fall eller på något annat sätt påförs kostnader där det är fråga om nätförstärkning som ingår i nätets utveckling. Dessutom säkerställer förfarandet att anslutningsavgiften inte inkluderar nätverkskostnader som direkt anknyter till sanering och nätets allmänna utveckling och som i princip alltid uppstår även vid förstärkning av nätet.

3. Allmänna principer för anslutningstjänster

- (22) Enligt elmarknadslagen ska nätinnehavare tillhandahålla parterna på elmarknaden sina elnätstjänster på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt. Vidare enligt elmarknadslagen ska anslutningsvillkoren och de tekniska kraven vara öppna, objektiva och icke-diskriminerande och beakta elsystemets driftsäkerhet och effektivitet. Vidare ska nätinnehavaren enligt elmarknadslagen uppfylla kundernas skäliga servicebehov.
- (23) Anslutningsprinciperna har en väsentlig inverkan på tillträdet till nätet och på abonnentens anslutningskostnader. Nedan behandlas och presenteras de centrala anslutningsprinciperna, med vilka man säkerställer verksamhet enligt elmarknadslagen vid anslutningen. Nätinnehavaren ska iaktta dessa principer.

3.1 Skälig leveranstid för anslutningen

- (24) Enligt elmarknadslagen ska anslutningen med beaktande av abonnentens rimliga behov och de elnätsinvesteringar som behövs för anslutningen kopplas till elnätet inom skälig tid från att anslutningsavtalet ingåtts.
- (25) Enligt förarbetena till elmarknadslagen ska skälig tid bedömas på ett sätt som beaktar omständigheterna från fall till fall. Nätinnehavaren ska inom skälig tid åtgärda brister i nätets förmåga att ta emot nya abonnenter som med fog kan förutses eller höjningar av anslutningseffekten och som strider mot utvecklingsskyldigheten och anslutningsskyldigheten. Betydande faktorer som ska beaktas för nätinnehavarens del kan gälla till exempel planering, tillståndsförfaranden och byggtiden. Å andra sidan får anslutningen inte oskäligt fördröjas ur abonnentens synvinkel på grund av otillräcklig överföringskapacitet eller nätinvesteringar som behövs för anslutningen. I låg- och medelspänningsnätet är en skälig leveranstid för anslutningen i vanliga fall högst några månader, vilket i motsvarande fall borde betraktas som utgångspunkt när abonnentens rimliga behov beaktas.
- (26) Enligt elmarknadslagen får anslutningstiden endast överskrida sex månader i distributionsnätet om det är nödvändigt på grund av anslutningens omfattning och det tekniska genomförandet eller om det finns andra särskilda skäl till det. Av särskilda skäl ska avvikelser från tidsfristen på sex månader grunda sig på anslutningens särdrag eller särskilda förhållanden. Särskilda skäl kan till exempel avse faktorer med anknytning till anslutningen som inte omfattas av nätinnehavarens påverkningsmöjligheter, såsom längden på en myndighetsprocess som gäller markanvändningstillstånd eller annat specialtillstånd eller en sådan begränsning i tillgången till komponenter som nätinnehavaren inte skäligen har kunnat förutse, eller tidpunkten för begäran om anslutning vid en sådan tidpunkt som förutsätter byggande av en anslutning vintertid eller

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

en högkostnadsanslutning. Däremot kan allmänna förhållanden i anslutning till nätinnehavarens verksamhet eller andra motsvarande allmänna grunder inte utgöra särskilda skäl för att avvika från tidsfristen för anslutning.

- (27) Med stöd av elmarknadslagen bedöms en skälig tid alltså anslutningsspecifikt med tanke på den tid som de faktiska åtgärderna för att genomföra anslutningen kräver. Anslutningens leveranstid ska i regel grunda sig endast på den tid som behövs för att bygga, planera och bevilja tillstånd för nätet. Baserat på elmarknadslagen överskrider en skälig anslutningstid i regel inte 6 månader i distributionsnätet och 24 månader i högspänningsnätet.
- (28) I högspänningsnätet varierar en skälig anslutningstid från fall till fall och leveranstiden beror i hög grad på om man är tvungen att bygga ett nytt 110 kV nät. I låg- och medelspänningsnätet kan de åtgärder som genomförandet av anslutningen förutsätter i regel utföras mycket snabbt och byggandets omfattning har i regel inte lika betydande konsekvenser för anslutningens leveranstid.
- (29) En godtagbar grund för längre leveranstider för anslutningar kan i praktiken vara dröjsmål som beror på tillstånd eller kunden själv. Det är möjligt att dröjsmål ibland också kan orsakas av dålig tillgång till vissa nätkomponenter i exceptionella marknadssituationer eller av begränsningar eller flaskhalsar hos en annan nätinnehavare. Resurserna av den entreprenör som nätinnehavaren använder är inte en godtagbar grund för längre leveranstider, utan nätinnehavaren ansvarar för att skaffa tillräckliga entreprenörsresurser för nödvändiga arbeten.
- (30) Den genomsnittliga leveranstiden för anslutningar i låg- och medelspänningsnätet borde vanligtvis vara högst 2–3 månader, eftersom största delen av anslutningarna borde kunna levereras mycket snabbt. Leveranstider på över 6 månader bör vanligtvis vara relativt sällsynta i låg- och medelspänningsnätet och leveranstider på över 12 månader borde i princip knappt förekomma alls. En skälig anslutningstid är dock alltid anslutningsspecifik och i sista hand avgör de åtgärder som anslutningen kräver den skäliga anslutningstiden.
- (31) Kravet på skälig anslutningstid granskas från och med den tidpunkt då anslutningsavtalet ingåtts. För att ingåendet av anslutningsavtal inte utan grund ska skjutas upp till framtiden för att kringgå kravet på en skälig anslutningstid, har det i 87 § i elmarknadslagen inkluderats ett krav på att anslutningsavtalet ska ingås skriftligen och utan obefogat dröjsmål efter det att nätinnehavaren har tagit emot anslutningsbeställningen och de uppgifter om abonnentens elanläggningar som anslutningen förutsätter. Nätinnehavarens ansvar omfattar då inte sådana situationer där en bristfällig beställning beror på abonnenten. Energimyndigheten bedömer anslutningarnas skäliga tid vid behov även med beaktande av behandlingstiden för nätinnehavarens offerter. Även tidtabellerna för lämnande av offerter ska alltså vara skäliga och de ska uppfylla kundernas rimliga servicebehov.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

3.2 Anmälan om tillgänglig anslutningskapacitet

- (32) Enligt 54 b § i elmarknadslagen ska distributionsnätsinnehavaren med tre månaders mellanrum på sin webbplats offentliggöra tydliga och transparenta uppgifter om den kapacitet i distributionsnätsinnehavarens distributionsnät och högspänningsdistributionsnät som finns tillgänglig för nya begäranden om anslutning samt grunderna för hur denna kapacitet beräknas. Den tillgängliga kapaciteten ska med beaktande av befintliga och potentiella nätanvändares behov uttryckas med tillräcklig geografisk exakthet, om offentliggörandet inte äventyrar den allmänna säkerheten eller uppgifternas konfidentialitet. Vid offentliggörandet ska det informeras om möjligheten till flexibel anslutning i områden med överbelastning.

3.3 Flexibla elanslutningar för att påskynda anslutningen av anslutningseffekter

- (33) Nätsinnehavaren ska erbjuda flexibla anslutningsavtal för att påskynda anslutningen av anslutningseffekter i sådana delar av sitt elnät där det finns begränsad eller ingen nätkapacitet alls. Flexibla anslutningar prissätts i fråga om anslutningsavgifterna normalt på samma sätt som andra anslutningar utifrån den avtalade toppeffekten enligt anslutningsrätten.
- (34) Nätsinnehavaren ska erbjuda flexibla anslutningar till alla abonnenter på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt. Detta innebär bland annat att flexibla elanslutningar ska erbjudas till alla inom ett nätområde där kapaciteten är begränsad. Vid genomförandet av flexibla anslutningar ska det säkerställas att de inte äventyrar elnätets leveranssäkerhet. Förfarandet för flexibla anslutningar beskrivs närmare i en separat föreskrift som utfärdats av Energimyndigheten.

3.4 Allmänna principer för fastställande av anslutningseffekten

- (35) Anslutningseffekten ska fastställas utifrån abonnentens faktiska behov. Detta innebär bland annat att till exempel den nominella effekten hos transformatorer eller annan utrustning som ägs av abonnenten i princip inte direkt bestämmer anslutningseffekten, eftersom abonnentens faktiska effektbehov vid anslutningspunkten kan vara betydligt mindre än så. Även i fråga om ellager bestäms anslutningseffekten utifrån utrustningens driftinställningar och inte enligt dess största förmåga för inmatning i eller uttag ur nätet. Anslutningsrätten för inmatning i nätet och för uttag ur nätet kan alltså ha olika stora effekter i samma anslutning. Med andra ord kan anslutningseffekten fastställas till exempel utifrån ellagers eller andra lasters samtidiga toppeffekter, dock med beaktande av dimensioneringen av kundens nät och effekten av utrustningens inställningar på en bestämd anslutningspunkt. Av motiverade skäl har nätsinnehavaren möjlighet att kräva av abonnenten en sådan teknisk lösning som säkerställer att den avtalade effekten inte överskrids.
- (36) Till exempel kan det i abonnentens nät finnas flera driftsställen och belastningarna bakom dessa kan betydligt överskrida summan av dimensioneringen

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

av abonnentens nät för anslutningspunkten och abonnentens faktiska behov av anslutningseffekt. Anslutningseffekten ska alltså motsvara abonnentens faktiska behov och kan inte fastställas som högre än detta endast utifrån topp-effekten av kundens laster eller produktionsanordningar eller utrustningens nominella effekt överlag, eftersom dimensioneringen av effektvariationer och abonnentens nät och den verkliga normala driftsituationen kan behöva en betydligt mindre anslutning.

- (37) Det är annars heller inte ändamålsenligt eller motiverat att nätinnehavaren tvingar abonnenten att skaffa en anslutning som är större än abonnentens faktiska behov på basis av till exempel utrustningens nominella effekt. Nätinnehavaren ska även i övrigt i mån av möjlighet sträva efter att ge abonnenterna råd så att de inte skaffar anslutningar som är för stora med tanke på det faktiska behovet.
- (38) Utgångspunkten för fastställandet av anslutningseffekten ska vara den anslutningseffekt som abonnenten begär. Nätinnehavaren ska dock säkerställa att den har möjlighet att kontrollera och följa upp om den begärda anslutningseffekten motsvarar abonnentens verkliga behov och har av motiverade skäl rätt att justera anslutningseffekten så att den motsvarar den faktiska situationen i den närmaste framtiden, om det visar sig att abonnenten har skaffat en anslutning som är väsentligt större eller mindre än det framtida behovet. Frågan om anslutningar som är alltför stora i förhållande till behovet behandlas närmare i punkt 3.5.2.

3.5 Reservering av anslutningskapacitet

- (39) Principerna för reservering av anslutningskapacitet är centrala med tanke på anslutningarnas prissättning, skäliga leveranstider för anslutningar, effektiv användning av nätet och utveckling av det samt ett jämlikt och icke-diskriminerande utbud av nättjänster. Tidigare har det knappt förekommit några problem med reserveringen av nätkapacitet, eftersom antalet anslutningar med högre effekt har varit relativt litet.
- (40) Omständigheterna har förändrats och det finns fler anslutningar med betydande effekt och flera olika typer av anslutningar än tidigare. Redan en enskild abonnent med hög effekt eller en anslutningseffekt som fastställts vara högre än det faktiska behovet kan med sin anslutningseffekt eventuellt leda till att inga andra kan anslutas till nätet i närområdet innan nätet har förstärkts. I värsta fall kan inte ens mindre anslutningar anslutas till nätet på flera år, om hela nätets återstående kapacitet är reserverad för en enskild abonnent med hög effekt medan nätet förstärks.
- (41) Ovan nämnda situation är inte önskvärd eller motiverad med tanke på en effektiv användning av nätet samt tillgodoseendet av kundernas rimliga servicebehov och utbudet av jämlika och icke-diskriminerande nättjänster. En anslutningseffekt som fastställts felaktigt eller på felaktiga grunder kan i allmänhet göra anslutningsleveranserna långsammare och detta kan också för-

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

sämra tillträdet till nätet i allmänhet. Principen om reservering av anslutningskapacitet handlar alltså om att uppfylla nätinnehavarens grundläggande skyldigheter för att trygga abonnenternas tillträde till nätet och nättjänsternas normala och kostnadseffektiva funktion.

- (42) På grund av förändrade omständigheter kan nätkapaciteten vara knapp oftare än tidigare. Detta kan för sin del leda till att abonnenterna också skaffar större anslutningar än deras verkliga behov för framtiden. Denna princip skulle ytterligare försvåra en effektiv produktion av nättjänster och försämra nätets anslutningsbarhet. Därför är det motiverat att nätinnehavaren i mån av möjlighet strävar efter att verifiera och tillåta anslutningseffekter för abonnenterna endast för deras faktiska behov inom den närmaste framtiden.
- (43) Energimyndigheten har nedan beskrivit principerna för fastställande av anslutningseffekten för nya anslutningar och reservering av kapacitet för anslutningar under den tid som nätförstärkningsåtgärderna pågår. Nätinnehavaren ska följa dessa principer och beskriva de tillämpade principerna i sina egna offentliga principer för prissättning av anslutningar tillräckligt noga. Dessa principer får inte grundlöst fördröja och försvåra anslutningen av nya abonnenter eller annars heller vara diskriminerande mot olika abonnenter.

3.5.1 Principer för jämlik fördelning av den lediga anslutningskapaciteten

- (44) Nätinnehavaren ska fastställa och publicera fördelningsprinciperna för kapaciteten i sina egna prissättningsprinciper för anslutningar med iakttagande av de principer och målsättningar som beskrivs nedan. Principerna ska tillämpas åtminstone i högspänningsnät och anslutningar med hög effekt i mellanspänningsnät. På motiverade grunder kan nätinnehavaren också utarbeta motsvarande principer för anslutningar med lägre effekt och dem som ansluter sig till lågspänningsnätet. Nätinnehavaren ska tillämpa principen endast på de delar av nätet vars kapacitet nätinnehavaren har bedömt vara otillräcklig för att tillgodose behoven av abonnenter inom den närmaste framtiden och även annars i fall där en enskild abonnent med hög effekt kan frysa anslutningen av åtminstone andra abonnenter med lägre effekt så länge som nätförstärkningarna pågår. Eftersom principernas tillämpning kräver nätinnehavarens bedömning och nätinnehavaren ansvarar för den praktiska tillämpningen av principen, ska nätinnehavaren så tydligt som möjligt beskriva sina principer i sina egna prissättningsprinciper för anslutningar.
- (45) Principerna får inte medföra ogrundad olägenhet för abonnenterna och grundlöst försämra förutsättningarna för att ansluta sig till nätet med en högre fast anslutningseffekt inom skälig tid. Det är inte motiverat att tillämpa principen om det inte finns andra potentiella abonnenter i området eller om man med fog kan anta att det inom en nära framtid (under förstärkningen av nätet) sannolikt inte kommer att finnas andra abonnenter i området. Det är inte annars heller motiverat att tillämpa principen om området sannolikt har tillräckligt med kapacitet för att betjäna alla abonnenter utan nätförstärkningar. Det är dock alltid motiverat att tillämpa principen om anslutningseffekten hos en ny abonnent med hög effekt i förhållande till spänningsnivån skulle kunna orsaka problem för befintliga anslutningar eller andra eventuella framtida anslutningar med normal eller låg effekt.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

- (46) Principerna borde utformas så att en enskild abonnent med högre effekt än normalt inte med sin anslutningseffekt kan täppa till nätet så att andra kunder med typisk effekt och i synnerhet kunder med lägre spänningsnivå inte längre kan anslutas till nätet inom den normala tiden med en effekt enligt anslutningsrätten. Vid kapacitetsreservering bör man sträva efter att tillgodose de rimliga servicebehoven för en snabb leveranstid hos så många abonnenter med normal effekt som möjligt i stället för att sträva efter att reservera en större kapacitet för en abonnent med hög effekt i förhållande till spänningsnivåns enskilda anslutningspunkt under nätförstärkningarna. I synnerhet i högspänningsnät men också i mellanspänningsnät är det motiverat att sträva efter en princip där nätets anslutningsbarhet i fråga om lägre spänningsnivåer eller normala anslutningar till samma spänningsnivå hålls på en så normal nivå som möjligt även under den tid som högspänningsnätet, elstationerna eller mellanspänningsnätets utgångar stärks.
- (47) Med andra ord bör kapaciteten fördelas under den tid nätet förstärks till exempel så att abonnenter med hög effekt i anslutning till högspänningsnätet eller elstationer i medelspänningsnätet inte upptar hela kapaciteten från potentiella anslutningar med lägre effekt eller anslutningar med lägre spänningsnivåer medan nätet förstärks. För abonnenter med hög effekt i förhållande till spänningsnivån är det motiverat att tillåta en så mycket mindre fast kapacitet under förstärkningarna så att den inte grundlöst försämrar den fullständiga anslutningseffekten för områdets anslutningar med lägre effekt inom normala leveranstider. Först efter nätförstärkningarna bör anslutningseffekten för anslutningar med högre än normal effekt tillåtas vara helt fast.
- (48) Med andra ord, om nätet har en begränsad kapacitet ska denna kapacitet inte fördelas endast till en enskild abonnent med hög effekt, utan fast kapacitet bör före nödvändiga nätåtgärder tillåtas för en anslutning med hög effekt endast i den mån att man med den återstående kapaciteten ännu normalt kan betjäna flera abonnenter med normal effekt. Principen påverkar inte tidtabellen för anslutning av abonnenter med högre effekt, eftersom även de fortfarande tillåts kapacitet inom de gränser som är motiverade under förstärkningsåtgärderna. Principen skulle dock begränsa mängden fast anslutningskapacitet som reserveras för abonnenter med hög effekt i förhållande till spänningsnivån eller anslutningspunkten medan nätet förstärks. För abonnenter med hög effekt kunde man dock alltid utnyttja flexibel kapacitet via flexibla anslutningar inom de gränser som nätet tillåter, varvid kapacitet inte reserveras i onödan för andra och nätet används effektivare även under nätförstärkningarna.
- (49) Principerna får inte innehålla inslag som diskriminerar olika typer av anslutningar, utan tillfälliga begränsningar av den fasta anslutningseffekten för anslutningar med högre effekt under förstärkningsarbeten ska vara motiverade och i princip lika stora inom samma område oberoende av anslutningens elanläggning och användningssätt, om inte annat avtalas med abonnenten. Nätets anslutningskapacitet kan dock bero på om det är fråga om till exempel en anslutning som matar in effekt i nätet eller tar ut effekt från nätet. Med andra ord ska tillträde till nätet och anslutning till nätet möjliggöras på ett motiverat sätt och enligt jämlika och icke-diskriminerande principer för alla abonnenter, även när det gäller tidplanen för full fast anslutningseffekt.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

- (50) Med den ovan beskrivna principen tryggas framför allt jämlika och icke-diskriminerande anslutningstjänster samt anslutningstjänsternas funktion, eftersom man med hjälp av den bättre än tidigare kan garantera nätets kapacitet för alla abonnenter med olika effekt medan nätet förstärks i stället för att en exceptionellt stor mängd kapacitet skulle under förstärkningsåtgärderna ha reserverats för en enskild abonnent med hög effekt som har hunnit ingå avtal med nätinnehavaren före andra.

Jämlik tillämpning av principerna

- (51) Nätinnehavaren ska fastställa anslutningseffekten per område och spänningsnivå, vars överskridande del tillämpas i principen för fördelning av kapacitet. Denna princip ska tillämpas på nätinnehavarens nätområden där kapaciteten enligt nätinnehavarens bedömning eventuellt kan vara knapp för att betjäna flera abonnenter under nätförstärkningsåtgärderna. Om anslutningseffekten underskrider den definierade effekten kan nätinnehavaren inte tillämpa principen om fördelning av kapacitet under den tid som nätförstärkningarna pågår, om inte underlåtenhet att tillämpa den väsentligt skulle äventyra tjänster för befintliga och nya lågspänningsabbonenter. Med hänvisning till ovanstående kan nätinnehavaren till exempel bestämma att principen ska tillämpas på alla medelspänningsanslutningar med en effekt på över 2 MVA och på alla anslutningar i högspänningsnätet med en effekt på över 20 MVA i de områden där det kan anses motiverat att tillämpa principen. Nätinnehavaren kan fastställa olika gränsvärden områdesvis med beaktande av förhållandena i olika nätområden.
- (52) Om den nuvarande kapaciteten sannolikt inte räcker för att betjäna alla dessa abonnenter inom den närmaste framtiden, ska denna begränsade kapacitet fördelas enligt jämlika principer mellan alla som enligt nätinnehavarens bedömning sannolikt ansluter sig till nätet inom den närmaste framtiden, genom att tillämpa principerna för kapacitetsfördelning.
- (53) Anslutningskapaciteten kan fördelas jämlikt så att man först tryggar den prognostiserade effektökningen för befintliga anslutningar inom gränserna för anslutningsrätten samt för anslutningen av nya lågspänningsanslutningar. Därefter tillåts fast kapacitet för den nya anslutningen med hög effekt i mån av möjlighet i minst den omfattning att den motsvarar den begränsning som nätinnehavaren fastställt för tillämpningen av principen för kapacitetsfördelning i området för spänningen i fråga.
- (54) Därefter ska man i mån av möjlighet sträva efter att reservera ytterligare eventuell ledig kapacitet för alla potentiella anslutningar som sannolikt kommer att anslutas till samma spänningsnivå inom den närmaste framtiden, motsvarande den effektbegränsning per anslutning som nätinnehavaren tillämpar i området. Om nätinnehavaren bedömer att uppskattningen av potentiella abonnenter och den effekt de behöver är för osäker, kan nätinnehavaren också göra ett förenklat antagande till exempel som om en annan abonnent

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

med samma höga effekt skulle anslutas till nätet och reservera den mängd effekt för abonnenten som motsvarar nätinnehavarens effektbegränsning. Det viktigaste är att man även reserverar kapacitet för anslutning av andra abonnenter med någon tydlig och motiverad princip, men samtidigt bör man se till att kapaciteten sannolikt inte reserveras för länge i onödan och att principen även i övrigt endast tillämpas på objekt där den behövs och där den medför fördelar. Till exempel i områden eller objekt där nätförstärkningarna sker relativt snabbt och kapaciteten inte är knapp under en särskilt lång tid är det motiverat att tillämpa principen i lindrigare grad och det lönar sig inte att reservera så mycket kapacitet för andra abonnenter som i objekt där det förekommer begränsningar under en längre tid.

- (55) Om det fortfarande finns ledig kapacitet efter att man reserverat kapacitet för närframtidens potentiella abonnenter och för anslutning av en abonnent med hög effekt som motsvarar nätinnehavarens effektbegränsning, kan den återstående kapaciteten fördelas jämnt som en fast anslutningseffekt mellan alla potentiella abonnenter och abonnenten med hög effekt. Detta innebär att alla abonnenter som omfattas av granskningen i princip tillåts lika mycket fast anslutningseffekt. Om en del av abonnenterna har betydligt mindre effektbehov och dessa uppfylls, kan man naturligtvis tillåta en anslutning med högre effekt till en abonnent med högre effekt, eftersom andra abonnenter inte har behov av detta.
- (56) Till exempel i ett fall där nätinnehavaren bedömer andra potentiella abonnenter med ett förenklat antagande om att det i närframtiden utöver en abonnent med hög effekt ansluts en annan abonnent med motsvarande effekt till nätet, ska man först två gånger dra av summan som motsvarar nätinnehavarens effektbegränsning från den lediga kapaciteten i området. Därefter kan ytterligare hälften av den återstående lediga kapaciteten inkluderas i den aktuella anslutningen med hög effekt jämfört med den effektbegränsning som nätinnehavaren bestämt. När nästa abonnent som överskrider nätinnehavarens effektgräns ansluter sig till nätet, tillåts abonnenten ytterligare fast anslutningseffekt enligt effektbegränsningen inom de gränser som nätet tillåter samt därefter högst hälften av den återstående lediga kapaciteten. Principen upprepas för varje abonnent inom kapacitetens gränser.
- (57) Exemplet ovan åskådliggör att det med förenklade antaganden sannolikt inte går att fördela den fasta kapaciteten helt jämlikt mellan alla när antalet abonnenter ökar. Samma problem uppstår också om nätinnehavaren grundar principen på en noggrannare bedömning av potentiella abonnenter och denna bedömning inte är helt korrekt. Principens tillämpning leder i vilket fall som helst till ett jämlikare utbud av nättjänster än att principen inte tillämpas alls, eftersom det finns kapacitet för flera och anslutningen till nätet blir snabbare.
- (58) Den reserverade kapaciteten kan eventuellt utnyttjas effektivt genom tillfälliga flexibla anslutningsavtal, när den kapacitet som eventuellt reserverats för andra potentiella abonnenter kan utnyttjas för flexibla anslutningseffekter inom ramen för den lediga kapaciteten. Således kan en godtagbar princip i fall där abonnentens utrustning lämpar sig för en mycket flexibel anslutning anses vara principen där en fast anslutningseffekt under nätförstärkningarna i princip tillåts endast i den omfattning som nätinnehavaren bestämmer, och för

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

den del som överskrider detta tillåts flexibel kapacitet genom flexibla anslutningsavtal. Under nätförstärkningar ska man försöka fördela områdets lediga kapacitet mellan dessa flexibla anslutningar på ett så jämnt och icke-diskriminerande sätt som möjligt så att varje flexibel anslutning i princip får samma möjligheter att utnyttja flexibel kapacitet oberoende av om den har anslutits tidigare eller senare. Med andra ord får flexibla anslutningar som anslutits tidigare i princip inte prioriteras i utnyttjandet av eventuell flexibel kapacitet, utan när kapaciteten blir knappare och nya abonnenter ansluter sig till nätet kan mängden flexibel kapacitet som kan utnyttjas eller åtminstone sannolikheten för dess fullständiga användning minska för alla flexibla anslutningar i det granskade området.

- (59) Den ovan beskrivna principen för tillfälliga flexibla anslutningar innebär också att flexibel kapacitet i praktiken inte kan reserveras för tillfälliga flexibla anslutningar på ett sätt som skulle minska kapaciteten för andra normala anslutningar eller för andra tillfälliga flexibla anslutningar som ansluter senare. Principen kan anses motiverad eftersom en tillfällig flexibel anslutning i praktiken innebär en bättre tjänst jämfört med en normal anslutning, där abonnenten ges möjlighet till extra kapacitet inom nätets gränser under en kortare tid som en tillfällig lösning. Om flexibel kapacitet på något sätt skulle lovas eller garanteras till tillfälliga flexibla anslutningar, skulle detta i princip motsvara en praxis för fast kapacitet, där tillfälliga flexibla anslutningar ges en bättre tjänst delvis på bekostnad av andra framtida anslutningar, eftersom den flexibla kapaciteten skulle tas från andra och försämra nätets anslutningsmöjligheter under förstärkningsarbeten. Om nätinnehavaren däremot har en tillräckligt noggrann lägesbild av området och anslutningarna, kan det i vissa fall vara möjligt att nätinnehavaren inom vissa gränser kan garantera flexibel kapacitet för tillfälliga flexibla anslutningar och försöka samordna flexibiliteten för flera tillfälliga flexibla anslutningar, exempelvis vid olika tidpunkter, men enligt jämlika principer, om detta bättre tillgodoser kundernas behov och främjar en effektiv användning av nätet.
- (60) Vid fastställandet av den lediga anslutningskapaciteten kan man beakta prognoserna för hur de befintliga anslutningarnas effekt ökar inom gränserna för deras anslutningsrätter och hur nya potentiella anslutningar i lågspänningsnätet påverkar de övre spänningsnivåernas kapacitet. Den lediga kapacitet som ska reserveras kan grunda sig på historiska uppgifter om området, kundförfrågningar, planläggning och nätbolagets prognoser om utvecklingen av kundernas kapacitetsbehov under nätets förstärkningsåtgärder. Avsikten är dock inte att reservera kapacitet för projekt som är mycket osäkra eller för projekt som inte färdigställs inom den närmaste framtiden och sannolikt blir klara först efter att nätförstärkningsåtgärderna har genomförts. Den kapacitet som ska reserveras kan variera områdesvis, eftersom både befintliga och nya kunders behov varierar från områdesvis. Vid fastställandet av den lediga anslutningskapaciteten beaktas dessutom vid behov potentiella abonnenter i medel- och högspänningsnätet, med antagandet att dessa kan antas ansluta sig till elnätet inom den närmaste framtiden.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

- (61) Målet med kapacitetsfördelningen är att kapaciteten ska räcka till flera kunder under förstärkningsarbete i nätet. Målet med kapacitetsfördelningen är att kunder i lågspänningsnätet och flera kunder med normal effekt i medelspänningsnätet eller högspänningsnätet ska kunna anslutas innan de förstärkningsåtgärder som orsakas av en enskild stor abonnent blir klara. Om det inte finns andra potentiella abonnenter i området som snabbt kan antas ansluta sig till nätet och det går att trygga de nuvarande anslutningarnas anslutningsrätt och anslutningarnas anslutning till lågspänningsnätet på det sätt som beskrivs ovan, har nätinnehavaren ingen grund för att begränsa kapaciteten för abonnenter med högre effekt så att den under nätets förstärkningsåtgärder är mindre än den lediga kapaciteten.
- (62) Vid fastställandet av den lediga anslutningskapaciteten ska det dock inte reserveras för mycket kapacitet för andra potentiella abonnenter på samma spänningsnivå, eftersom risken är att fast kapacitet då reserveras utan grund. Kapacitetsreserveringen ska vara skälig i förhållande till andra befintliga och potentiella abonnenter på samma spänningsnivå. Målet är att så bra som möjligt trygga normala leveranstider för flera anslutningar under nätförstärkningsåtgärderna. På så sätt borde man till exempel i fråga om anslutningar i högspänningsnätet med hög effekt också försöka reservera en del kapacitet i området även för andra potentiella abonnenter i högspänningsnätet under nätförstärkningarna, dock inte utan grund.
- (63) Trots nätinnehavarens principer för kapacitetsfördelning samt definitioner och bedömningar ska nätinnehavaren alltid vid behov granska situationen från fall till fall för att säkerställa att lösningen är motiverad och att dess mål uppnås. Syftet med principen är att säkerställa att kapaciteten räcker jämnt för fler än en enskild abonnent även under nätförstärkningarna och att sträva efter att i mån av möjlighet minska den fördröjning som enskilda anslutningar med hög effekt eventuellt orsakar i leveransen av andra anslutningar.

3.5.2 Mognadskriterier och fastställande av anslutningseffekten för abonnenter med hög effekt

- (64) Det är möjligt att abonnenten i verkligheten inte behöver så mycket överföringskapacitet så snabbt som överenskommits i anslutningsavtalet. En abonnent kan med avsikt eller oavsiktligt begära en anslutningseffekt som är större än det faktiska behovet inom den närmaste framtiden. Det är också möjligt att anslutningen skaffas på förhand innan man ens är säker på om objektet ens kommer att ha ett faktiskt behov av anslutningen. Det är alltså möjligt att anslutningarna reserverar kapacitet för säkerhets skull och med framförhållning för eventuella framtida projekt. Dessutom kan det vara möjligt att man med den kapacitet som reserveras för anslutningarna bedriver affärsverksamhet där man säljer den reserverade anslutningskapaciteten vidare.
- (65) Reservering av kapacitet utan ett faktiskt behov i den närmaste framtiden samt även i övrigt anskaffning av anslutningar som är överstora med tanke på det faktiska behovet orsakar extra kostnader för nätet och är skadligt för utvecklingen av nätet och därigenom för alla kunder och i synnerhet för andra nya abonnenter. Med tanke på nättjänsternas jämlikhet och effektivitet bör

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

man sträva efter att förhindra att kapacitet reserveras på förhand. Även i övrigt bör man sträva efter att förhindra att abonnenterna ingår anslutningsavtal med större anslutningseffekt än deras faktiska behov.

- (66) Med hänvisning till ovan nämnda problem ska nätinnehavaren i sina egna anslutningsprinciper beskriva mognadskriterierna utifrån vilka anslutningskapacitet reserveras från nätet endast för projekt vars färdigställande är tillräckligt säkert och endast för abonnentens faktiska behov. I kriterierna ska man sträva efter att beakta att abonnenterna inte kan reservera kapacitet för osäkra projekt som befinner sig i ett för tidigt skede eller i övrigt betydligt mer än sitt nuvarande behov och samtidigt ta upp kapacitet från andra projekt som färdigställs snabbare och med större säkerhet.
- (67) Syftet med principen är att trygga ett jämlikt och effektivt utbud av nättjänster för alla kunder. När anslutningskapacitet tillåts endast utifrån det faktiska behovet och endast för projekt som färdigställs med tillräcklig säkerhet enligt en sanningsenlig tidtabell, kan det befintliga nätet utnyttjas mer kostnadseffektivt och anslutningarnas leveranstid påskyndas. Principen kan minska onödig överdimensionering av nätet och extra kostnader, så den sänker också nättjänstavgifterna.
- (68) För att uppnå ovan beskrivna mål ska nätinnehavaren iaktta de nedan beskrivna metoderna åtminstone i högspänningsnätets anslutningar, men det rekommenderas att principerna också tillämpas på anslutningar med hög effekt i medelspänningsnätet:
- 1) Nätinnehavaren ska utifrån anslutningstyperna och -effekterna bestämma vilka nya anslutningar eller anslutningsändringar de fastställda principerna gäller.
 - a) Principerna ska dock gälla åtminstone alla nya anslutningar till högspänningsnätet och ändringar i högspänningsnätets anslutningar.
 - 2) Nätinnehavaren kan i regel endast ge en officiellt bindande anslutningsoffert till en abonnent vars projekt har framskridit tillräckligt långt för att det sannolikt också ska kunna antas bli klart och behöva kapacitet från nätet inom den närmaste framtiden.
 - a) Ett lagakraftvunnet bygglov och en lagakraftvunnen plan samt eventuell inlämning av ansökan om projekttillstånd för anslutningsledningen och inlösningstillstånd som hänför sig till byggandet kan i utgångsläget anses vara ett tillräckligt kriterium för att projektet sannolikt också blir färdigt. Det väsentliga är dock att abonnenten kan verifiera för nätinnehavaren att projektet verkligen genomförs och att nätinnehavaren inte reserverar kapacitet för abonnenten i onödan.
 - b) Det är möjligt att ingå ett anslutningsavtal före ett lagakraftvunnet bygglov och en lagakraftvunnen plan i vissa

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

situationer enligt nätinnehavarens avgränsning, om projektet på ett trovärdigt sätt kan antas bli färdigt inom den utsedda tiden. Detta möjliggör en mer jämlik anslutning och kapacitet även för sådana projekt som på grund av projektets karaktär är långsammare än andra. Genom anslutningsavtalet ska man dock alltid säkerställa att avtalet hävs genast om det på basis av planen eller bygglovets eller av någon annan grundad anledning verkar som om projektet inte kommer att genomföras som planerat. Nätinnehavarens avgränsning ska vara motiverad, jämlik och icke-diskriminerande.

- c) Om abonnenten av grundad anledning inte kan skaffa ett bygglov eller en plan innan anslutningsavtalet ingås eller om byggandet på objektet inte förutsätter någonders av dessa, ska man sträva efter att bedöma projektets mög-
nad på annat sätt.
- 3) Offertens giltighetstid får inte vara för lång.
- a) När en offert lämnas bör man prioritera korta giltighetstider så att processen inte utan grund fördröjer andra abonnenters tjänster och planer i anslutning till dem.
- 4) Genom offerten eller anslutningsavtalet ska man säkerställa att anslutningsavtalet hävs och inte förblir i kraft om projektet inte slutförs som planerat inom skälig tid eller om genomförandet överhuvudtaget börjar se osäkert ut.
- a) I offerten/anslutningsavtalet ska en tidsfrist fastställas för anslutningens ibruktage. Tidsfristen ska kunna motiveras och kundens rimliga servicebehov ska tas i beaktande. Den får dock inte vara för lång. Utgångspunkten för en maximitid för högspänningsanslutningar kan vara den tidsgräns som stamnätsinnehavaren tillämpar.
 - b) Om projektet fördröjs väsentligt och abonnenten inte kan påvisa att projektet framskrider och förseningen är liten, eller att förseningen är helt oberoende av abonnenten, bör anslutningsavtalet hävas och den reserverade kapaciteten frigöras för andra. Om abonnenten dock kan påvisa att projektet endast har fördröjts på grund av begripliga omständigheter som är oberoende av abonnenten, förblir avtalet ändå i kraft om det inte är fråga om en betydande försening.
 - c) En försening som beror på abonnenten påverkar leveranstidtabellen för den kapacitet som reserverats för anslutningen. Om projektet fördröjs ska kapacitet i första hand reserveras för de abonnenter vars kapacitetsbehov är mer

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

överhängande än det försenade projektet. Då kan abonnenten med det försenade projektet bli tvungen att vänta på kapaciteten längre än vad som ursprungligen överenskommits i avtalet. Med andra ord, om projektet fördröjs för abonnentens del är den ursprungliga leveranstiden för offerten inte längre bindande och leveranstiden avtalas på nytt.

- 5) Med tanke på anslutningens prissättning ska nätinnehavaren sträva efter att fastställa anslutningseffekten i anslutningsofferten så att den motsvarar abonnentens verkliga anslutningsbehov inom den närmaste framtiden.
 - a) Anslutningseffekten ska bestämmas för offerten eller avtalet utifrån det faktiska effektbehovet vid tidpunkten för ibruktagandet. Om planerna emellertid visar att abonnenten behöver en större anslutningseffekt först vid ett senare tillfälle, kan den större anslutningseffekten fastställas direkt i anslutningsavtalet endast om behovet dels är trovärdigt baserat på de motiveringar som abonnenten lämnat och dels tillräckligt nära tidpunkten för idrifttagningen, så att det inte i onödan och i alltför stor utsträckning stör anslutningen av andra abonnenter. Annars behandlar nätinnehavaren abonnentens behov av tilläggseffekt normalt i framtiden som en separat höjning av anslutningseffekten, där man fortfarande ska sträva efter att verifiera den effekt som motsvarar det verkliga behovet och den faktiska tidtabellen för när behovet av att höja effekten uppstår.
- 6) När nätinnehavaren utarbetar ett anslutningsavtal ska den säkerställa att den har rätt att minska anslutningseffekten och frigöra den grundade anslutningskapaciteten som abonnenten reserverat för andras faktiska behov, om det under genomförandet av projektet eller efter att anslutningen tagits i bruk framgår att abonnenten inte alls eller åtminstone inte inom den närmaste framtiden kommer att behöva en större anslutningskapacitet enligt de ursprungliga uppgifterna.
 - a) Nätinnehavaren ska efter anslutningsavtalets undertecknande följa upp hur abonnentens projekt framskrider och abonnentens verkliga effektbehov samt se till att den vid behov har rätt att korrigera anslutningsavtalet så att det motsvarar den faktiska situationen.
 - b) Om det innan anslutningen tas i bruk visar sig att de uppgifter om effektbehovet och dess tidtabell som abonnenten tidigare lämnat inte längre stämmer, ska nätinnehavaren uppdatera anslutningseffekten i anslutningsavtalet samt

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

vid behov även leveranstiden så att de motsvarar det faktiska behovet.

- c) Om ibruktagandet av anslutningen drar ut på tiden avsevärt, ska nätinnehavaren vid behov korrigera anslutningens leveranstid i anslutningsavtalet så att den fördröjer andra abonnenters anslutning till nätet i så ringa grad som möjligt. Med andra ord garanteras abonnenten fortfarande nätkapaciteten enligt anslutningsavtalet, men på grund av att abonnentens projekt drar ut på tiden frigörs kapacitet inom gränserna för det befintliga nätet i första hand för andra abonnenter som kan ansluta sig snabbare och för abonnenten i fråga först efter eventuella nätförstärkningsåtgärder.
- d) Om den noggrannare tidtabellen för anslutningens ibruktagande inte längre är säker eller om det annars inte finns någon trovärdig grund för anslutningens ibruktagande inom den närmaste framtiden, ska nätinnehavaren säkerställa att den har rätt att annullera det anslutningsavtal som ingåtts.
- e) Om det efter att anslutningsavtalet ingåtts och innan anslutningen tas i bruk på ett motiverat sätt framgår att anslutningseffekten enligt anslutningsavtalet är för hög med avseende på det faktiska behovet, ska nätinnehavaren korrigera anslutningseffekten i anslutningsavtalet så att den närmare motsvarar det faktiska behovet. Nätinnehavaren kan försöka utreda detta genom att följa abonnentens utrustningsanskaffningar eller även i övrigt genom att begära nödvändiga uppgifter från abonnenten för uppföljning av abonnentens projekt.
- f) Om det efter att anslutningen tagits i bruk tydligt framgår att abonnenten har skaffat en för stor anslutning med avseende på sitt faktiska effektbehov och abonnenten inte har goda grunder för detta, ska nätinnehavaren korrigera anslutningsavtalets anslutningseffekt så att den bättre motsvarar det faktiska effektbehovet. Om abonnentens toppeffekt till exempel inom ett år efter att anslutningen tagits i bruk väsentligen underskrider effekten enligt anslutningsavtalet, kan nätinnehavaren begära en utredning av vad detta beror på av abonnenten. Om det inte finns några ordentliga grunder och abonnents toppeffekt till exempel följande år fortfarande inte ligger nära effekten enligt anslutningsavtalet, kan detta anses vara en grund för att sänka anslutningseffekten enligt anslutningsavtalet närmare den verkliga situationen.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

- 7) Nätinnehavaren ska inte återbetala anslutningsavgiften till abonnenten om anslutningseffekten i anslutningsavtalet av ovan nämnda skäl korrigeras eller annulleras.
- a) För att abonnentens styrande effekt att utreda sitt effektbehov noggrannare ska kvarstå och abonnenten kan skaffa anslutningen enligt sitt faktiska kapacitetsbehov och den faktiska tidtabellen, ska abonnenten också bära sitt ansvar för de kostnader och konsekvenser som hen orsakar nätet. Således ska nätinnehavaren inte återbetala den kapacitetsreserveringsavgift som abonnenten tidigare betalat för den del som överstiger det faktiska kapacitetsbehovet, om anslutningseffekten måste korrigeras så att den blir mindre eller om hela anslutningsavtalet måste annulleras.
 - b) Om abonnenten kan påvisa att det endast är fråga om en oavsiktlig och relativt liten fördröjning av det större kapacitetsbehovet på grund av en omständighet som inte beror på abonnenten, behöver anslutningseffekten inte ändras. Abonnenten måste dock betala kapacitetsreserveringsavgiften för anslutningar som skaffats för ett visst syfte eller som oavsiktligt överdimensionerats enligt sin ursprungliga begäran och inte enligt sitt slutliga faktiska kapacitetsbehov. Detta är motiverat förutom av styreffekterna även på grund av att nätinnehavaren eventuellt redan i detta skede har börjat planera och bygga nätet med större dimensionering.
- (69) Vid behov kan Energimyndigheten publicera preciserande anvisningar i ärendet och ändra de ovan beskrivna principerna så att de blir mer ändamålsenliga för att de ovan beskrivna målen ska uppnås bättre.

3.6 Bestämning av anslutningspunkter och anslutningsskyldighet

- (70) Vid bestämning av anslutningspunkter ska bestämmelserna och målen i elmarknadslagen beaktas, till exempel abonnenternas faktiska rätt att konkurransutsätta anslutningsledningen och nätinnehavarens ensamrätt att bygga eldistributionsnät på sitt ansvarsområde. I grunderna för bestämning av anslutningspunkter ska man beakta hur långt nätinnehavarens anslutningsskyldighet och den reglerade elnätverksamheten i regel kan anses sträcka sig och å andra sidan vad som eftersträvas med fri konkurransutsättning av anslutningsledningen. Bestämningen av anslutningspunkten har en väsentlig inverkan på abonnentens anslutningskostnader och den skäliga prissättningen av anslutningen samt på ansvarsfördelningen mellan abonnenten och nätinnehavaren och deras skyldigheter.
- (71) En felaktigt bestämd anslutningspunkt kan direkt leda till en situation där utbudet av nättjänster inte är skälig eller rättvis. En felaktigt bestämd anslutningspunkt kan också strida mot kundens rimliga servicebehov. Framför allt kan en felaktigt bestämd och begärd anslutningspunkt tolkas som ett ogrundat villkor för anslutningen.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

- (72) I ett distributionsnät gäller anslutningsskyldigheten och nätinnehavarens ensamrätt att bygga elnät nätinnehavarens ansvarsområde. Nätinnehavaren är på sitt ansvarsområde, i synnerhet utanför områden som innehas av abonnenterna, i regel skyldig att bygga ut det distributionsnät som behövs med tanke på anslutning.
- (73) Grunderna för bestämningen av anslutningspunkten ska vara rättvisa och icke-diskriminerande samt beakta elsystemets funktion och effektivitet. Med effektivitet avses tillhandahållande av den tjänst kunden önskar till så låga kostnader som möjligt. Effektivitet innebär också att man undviker att bygga parallella eller i övrigt ineffektiva elnät.
- (74) När det gäller normala abonnenter i distributionsnätet är det inte ändamålsenligt eller motiverat att avtala om en anslutningspunkt som ligger väldigt långt från det egentliga driftsstället eller produktionsplatsen, eller annars avtala om en punkt som kan leda till byggande av parallella elnät eller byggande av en anslutningsledning utanför det område som förvaltas av abonnenten. Anslutningspunkten ska bestämmas på ett sätt som är förmånligt för kunden, dock med beaktande av de tekniska ramvillkoren.
- (75) Anslutningsledningens längd begränsas inte i den gällande lagstiftningen, så abonnenten har rätt att vid behov avtala om en anslutningspunkt som ligger längre bort från eldriftsstället eller elproduktionsplatsen. I ett distributionsnät kan nätinnehavaren inte själv kräva att anslutningspunkten ska placeras längre bort från drift- eller produktionsstället utan några lämpliga tekniska grunder.
- (76) Om de tekniska kraven möjliggör genomförande av olika anslutningslösningar, bibehåller abonnenten möjligheten att genomföra anslutningen på det kostnadseffektivaste sättet utan att kontrollen över hela elsystemet försämraras. Det är i sista hand de tekniska ramvillkoren som bestämmer alternativen för ändamålsenlig bestämning av anslutningspunkten.

3.6.1 Distributionsnät

- (77) Anslutningspunkten i distributionsnät, och särskilt anslutningspunkten för lågspänningsanslutningar, ska i regel bestämmas mot anslutningsavgift för det område som abonnenten förvaltar, såsom tomtgränsen. Om det är en stor fastighet eller ett stort område, ska anslutningspunkten placeras nära objektet som ska elektrifieras, om inte abonnenten ber om en annan lösning. Utgångspunkten är att man ska försöka komma överens om en anslutningspunkt på en sådan plats vid tomt- eller fastighetsgränsen, eller i fråga om större fastigheter på en sådan plats på fastigheten, varifrån abonnentens anslutningsledning ska få ett så kort avstånd som möjligt till det matande nätet. Med andra ord, om man på ett förnuftigt sätt kan ordna inmatningen till tomten eller fastigheten från olika håll är det i princip motiverat att anslutningspunkten alltid placeras så att anslutningsledningen blir så kort som möjligt. Särskilt på större fastigheter ska man vid placeringen av anslutningspunkten också beakta terrängförhållandena för byggandet av abonnentens anslutningsledning, med vilket avses att abonnenten inte ska vara tvungen att

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

bygga anslutningsledningen i besvärliga terrängförhållanden, om anslutningspunkten kan placeras på annat håll.

- (78) Utanför det område som innehas av abonnenten, till exempel på ett allmänt område där det finns andra nät, är det i regel alltid fråga om byggande som omfattas av nätinnehavarens ansvar och reglerad elnätsverksamhet, inte om byggande av en anslutningsledning som omfattas av fri konkurrens och abonnentens ansvar.
- (79) På ett område som innehas av abonnenten ska ansvaret för konkurrensutsättningen och byggandet av en kort anslutningsledning i regel överlåtas till abonnenten, eftersom det i sådana fall inte är fråga om byggande av ett elnät som omfattas av reglerad elnätsverksamhet och nätinnehavarens ensamrätt, utan om en åtgärd som är föremål för fri konkurrens och kan ge abonnenten fördelar. Således kan som en god utgångspunkt för att fastställa anslutningspunkten för en lågspänningskund med låg effekt anses i princip exempelvis gårdsgränsen, som i vara cirka 30–50 meter från den egentliga användningsplatsen sedvanliga situationer skulle, om inte annat avtalas eller en längre anslutningsledning är motiverad med hänsyn till omständigheterna.
- (80) I ett mellanspänningsnät kan anslutningspunkten dock bestämmas direkt till abonnentens transformator eller kopplingsstation. Nätinnehavarna har alltså möjlighet att bygga sitt elnät ända till abonnentens ställverk och därifrån fortsätta bygga ut nätet vidare på ett kostnadseffektivt sätt. Den som vill kan dock fortfarande komma överens om en anslutningspunkt längre bort från driftsstället och, om hen vill, bygga en anslutningsledning från sitt driftsställe till en bestämd anslutningspunkt.
- (81) För anslutningar med hög effekt på mellanspänningsnivå kan det i princip vara motiverat för nätinnehavaren att fastställa anslutningspunkten direkt till exempel vid ett fält i en elstation som nätinnehavaren förvaltar. I sista hand avgör anslutningseffekten, nätområdets driftsmiljö samt förutsättningarna för effektiva nätutvecklingsåtgärder och abonnentens skäliga servicebehov vilken punkt och spänningsnivå som är motiverad för anslutningspunkten.
- (82) Om anslutningseffekten exempelvis är så stor att det nät som behövs mellan elstationen och anslutningens fastighet inte rimligen kan utnyttjas för andra potentiella anslutningar och nätet nu och i framtiden endast skulle betjäna denna enskilda anslutning, kan det vara motiverat att fastställa anslutningspunkten direkt vid elstationen eller på en högre spänningsnivå, eftersom det nät som behövs för anslutningen alltid skulle uppfylla kriterierna för en anslutningsledning. På samma sätt, om en högeffektanslutning på mellanspänningsnivå önskar ansluta till en befintlig mellanspänningslinje eller avsevärt höja effekten i en befintlig anslutning längs mellanspänningsnätet och detta leder till en situation där det, trots rimliga och normala nätutvecklingsåtgärder, inte längre är möjligt att efter anslutningen betjäna befintliga kunder eller mindre nya anslutningar inom en nära framtid, eller om situationen annars skulle leda till användning av exceptionella och ineffektiva strukturer eller lösningar, kan det vara motiverat att fastställa anslutningspunkten direkt vid elstationen. Syftet är att främja effektiva och rationella lösningar som fortfa-

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

rande uppfyller den aktuella abonnentens skäliga servicebehov, men samtidigt säkerställa en effektiv produktion av nättjänster och normal anslutningsmöjlighet för andra kunder med normal effekt i området.

- (83) Med hänvisning till ovanstående kan anslutningar på minst 5 MVA i princip anses vara så stora att det oftast är motiverat att fastställa anslutningspunkten direkt vid elstationens fält. Situationen är dock alltid fallspecifik, och i glesbygdsområden kan motsvarande gräns rimligen vara lägre, medan den i områden med tätare och större elstationer kan vara högre.
- (84) För stora anslutningseffekter i förhållande till den spänningsnivå och anslutningspunkt som begärs kan orsaka ovanliga och ineffektiva nätåtgärder. Det är motiverat att undvika ovanliga och ineffektiva nätutvecklingslösningar i den mån det finns tillräckliga skäl och åtgärden inte kan anses strida mot anslutnings- och utvecklingsskyldigheten. Det är till exempel inte nödvändigtvis motiverat för en effektiv produktion av nättjänster att nätinnehavaren måste skaffa en parallell huvudtransformator till en station för en enskild anslutning eller förnya hela elstationen eller hela mellanspänningsförbindelsen mellan två elstationer med ett exceptionellt starkt nät, om detta ändå inte skulle kunna betjäna andra vanliga mindre anslutningar i området, endast på grund av en enskild anslutning med exceptionellt hög effekt i förhållande till anslutningspunkten eller spänningsnivån.
- (85) Det är alltså inte önskvärt eller motiverat att anslutningar med alltför hög effekt i förhållande till spänningsnivån eller anslutningspunkten orsakar problem för servicen till kunder med normal eller mindre effekt i området och leder till parallella nät eller annars avvikande ineffektiv byggnation, om anslutningens skäliga servicebehov kan uppfyllas genom en mer motiverad fastställning av anslutningspunkten. En begäran om anslutningspunkt kan inte nödvändigtvis längre anses vara ett skäligt servicebehov för kunden om dess genomförande oskäligt höjer nätverksamhetens kostnader enbart för att kunden vill ansluta med en ovanligt hög effekt till mellanspänningsnätet i stället för högspänningsnätet, trots att anslutningar med motsvarande effekt normalt ansluts till högspänningsnätet, eller om kunden vill ha anslutningspunkten på mellanspänningsnivå på sin egen fastighet i stället för vid elstationens fält, trots att anslutningar med motsvarande effekt i liknande fall normalt ansluts eller rimligen skulle kunna anslutas direkt vid elstationens fält.
- (86) Med hänvisning till det ovan nämnda är det i princip motiverat att alltid försöka ansluta exceptionellt stora medelspänningsanslutningar direkt till högspänningsnätet. Till exempel över 10 MVA kan i princip anses vara en för stor anslutningseffekt för medelspänningsnätet. Det beror dock på områdets nätverksstruktur och miljö. Vid mindre elstationer kan det vara motiverat att ansluta redan lägre effekt än 10 MVA till högspänningsnätet, medan det vid elstationer med mycket hög effekt kan vara motiverat att även ansluta något större anslutningar än 10 MVA. Det väsentliga vid bestämningen av anslutningspunkten är nätområdets miljöförhållanden och den omvandlingskapacitet som dessa fastställer för den befintliga elstationen samt elstationens konstruktion och storlek.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

3.6.2 Högspänningsdistributionsnät

- (87) Bestämningen av anslutningspunkter i ett högspänningsdistributionsnät avviker från principen för distributionsnät. I högspänningsdistributionsnät är utgångspunkten för byggandet av nätet att utveckla nätet för att förbättra överföringsförbindelserna och bygga nya elstationer i det för att tillgodose kundernas rimliga behov inom nätinnehavarens verksamhetsområde. Abonnentens uppgift är i första hand att bygga en egen anslutningsledning till en anslutningspunkt till ett befintligt eller planerat högspänningsdistributionsnät som bestämts av nätinnehavaren. Nätinnehavaren är alltså inte skyldig att bygga ett högspänningsdistributionsnät endast för enskilda abonnenters behov och utvidga nätet till dessa enskilda abonnenters omedelbara närhet och ersätta byggandet av en anslutningsledning med ett elnät som omfattas av den reglerade elnätsverksamheten.
- (88) Nätinnehavaren ansvarar dock i och med uppdateringen av den nya elmarknadslagen för en sådan radiell utvidgning av ett högspänningsdistributionsnät med vilken man kostnadseffektivt kan samla kraftverkshelheter med hjälp av samma nät i mån av möjlighet i stället för att ansluta sig till det befintliga högspänningsnätet med separata parallella anslutningsledningar. Med andra ord kan nätinnehavaren ansvara för att utvidga sitt befintliga högspänningsdistributionsnät när flera kraftverkshelheter ansluter sig till nätet inom samma område, om det är motiverat med beaktande av kostnadseffektiviteten.
- (89) Om man med nätinnehavarens nät som byggts för att samla anslutningsledningar för kraftverkshelheter kan undvika parallellt och extra nätbyggande jämfört med en lösning som genomförts med separata anslutningsledningar, kan det vara motiverat att nätinnehavaren utvidgar högspänningsdistributionsnätet. Även i dessa fall bestäms anslutningspunkten dock i en del av nätinnehavarens uppsamlingsnät som genomförs så kostnadseffektivt som möjligt och det är i princip inte motiverat att nätinnehavaren slingra sitt nät via olika kraftverkshelheter, eftersom det kan leda till ineffektiv funktion.
- (90) På basis av det ovan nämnda är en högspänningsdistributionsnätinnehavare inom sitt verksamhetsområde i sista hand skyldig att utvidga högspänningsdistributionsnätet till koncentrationer av kraftverkshelheter så att anslutningarna kan anslutas till nätet så effektivt som möjligt med tanke på helheten. Nätinnehavarens uppgift är alltså att till exempel vid behov bygga en radiell stamledning till vilken områdets produktionsanläggningar kan anslutas och samlas med deras egna anslutningsledningar i stället för att produktionsabbonenterna med långa parallella anslutningsledningar ansluter sig till det befintliga högspänningsdistributionsnätet.
- (91) Den ledningsförbindelse som behövs för anslutning till ett befintligt högspänningsdistributionsnät hör alltså i princip fortfarande till abonnentens ansvar och det är fråga om byggande av en anslutningsledning. Nätinnehavaren kan dock till skillnad från tidigare vara tvungen att i viss mån utvidga sitt högspänningsdistributionsnät för anslutning av kraftverkshelheter, om detta kan minska byggandet av parallella anslutningsledningar i samma område och abonnenterna i fråga inte är beredda att bygga ett eget anslutningsnät.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

- (92) I anslutningar till högspänningsdistributionsnät bestäms anslutningspunkten i regel för nätinnehavarens befintliga eller planerade ställverk eller elstation eller eventuellt också direkt längs ledningen, om möjligt. Det är i regel motiverat att ansluta en abonnent som är belägen nära en elstation eller ett ställverk direkt till elstationen eller ställverket i stället för till en ledningsanslutning. Man bör undvika att bygga så kallade parallella elstationer eller ställverk för nära varandra.
- (93) Om nätinnehavaren för att utveckla överföringsbehoven eller effektiv anslutning av kraftverkshelheter måste bygga nya högspänningsledningsanslutningar i området eller förstärka överföringsförbindelserna, kan anslutningspunkten bestämmas till den närmaste möjliga punkten i det planerade nätet. Grunden för planeringen ska dock fortsättningsvis vara en effektiv utveckling av elsystemet som gynnar nätinnehavarens alla kunder, och inte betjäning av en enskild abonnent. Detta innebär också att när ett högspänningsdistributionsnät måste förstärkas, ska nätinnehavaren i regel av grundad anledning ha rätt att avtala om en anslutningspunkt för anslutningar med väldigt hög effekt till en punkt i ett planerat högspänningsdistributionsnät där det med tanke på utvecklingen och underhållet av högspänningsdistributionsnätet är effektivt och motiverat.
- (94) Av grundad anledning kan nätinnehavaren förvägra en anslutning med hög effekt möjligheten till en ledningsanslutning och kräva anslutning till en befintlig elstation, om man på grund av anslutningen och i huvudsak på grund av abonnentens behov skulle bli tvungen att bygga en helt ny parallell överföringsförbindelse eller stärka nätet så att det inte är motiverat med tanke på nätinnehavarens överföringsförbindelser och en effektiv utveckling av elsystemet. I dessa situationer kan nätinnehavaren bestämma en anslutningspunkt för någon av de närmaste elstationerna som är motiverad med tanke på en effektiv utveckling och underhållet av överföringsförbindelserna till högspänningsdistributionsnätet. När det gäller anslutningar med hög effekt kan det vara motiverat att ansluta sig till något annat nät än det närmaste högspänningsnätet, om abonnenten annars upptar största delen av kapaciteten av det närmaste högspänningsnätets överföringsförbindelse och nätet inte kan användas för nätinnehavarens egna överföringsbehov eller av andra abonnenter.
- (95) Nätinnehavaren kan också bygga ett 400 kV nät, om detta är motiverat och kostnadseffektivt med tanke på nätets utvecklingsbehov med beaktande av nätinnehavarens förutsättningar för byggande och förvaltning av 400 kV. Med andra ord är en innehavare av ett högspänningsdistributionsnät i princip inte skyldig att bygga radiella 400 kV-ledningar för att betjäna 400 kV-anslutningar eller anslutningar med mycket hög effekt. Dessa abonnenter med hög effekt bör i första hand alltid ansluta sig direkt till stamnätet med sin egen anslutningsledning. Om nätinnehavaren ändå har byggt ett 400 kV nät gäller samma principer för bestämning av anslutningspunkten som beskrivs ovan.

3.7 Krav för anslutning

- (96) Enligt elmarknadslagen ska nätinnehavaren publicera de tekniska kraven för anslutning. Dessa övervakas retroaktivt.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

- (97) Nätinnehavare ska tillhandahålla alla abonnenter sina elnätstjänster på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt och tjänster får inte tillhandahållas och de relaterade tekniska kraven får inte ha villkor som är ogrundade. Anslutningsvillkoren och de tekniska kraven ska vara skäliga, rättvisa och icke-diskriminerande samt beakta elsystemets driftsäkerhet och effektivitet samt kundernas rimliga servicebehov.
- (98) Kraven för anslutning ska vara tillräckligt motiverade. Nätinnehavaren ska öppet motivera sina krav i det publicerade dokumentet. Om nätinnehavaren inte i tillräcklig utsträckning kan påvisa och verifiera lämpliga grunder för de krav som ställs, kan kravet i fråga betraktas som ogrundat och kan således inte tillämpas. Även ett krav vars grunder inte är tillräckliga är ogrundat.
- (99) Till exempel kan ett krav som endast syftar till att förenkla och underlätta åtgärder eller processer som nätinnehavaren ansvarar för men som samtidigt medför extra kostnader eller olägenheter för abonnenten vara ogrundat.
- (100) Tekniska krav som behövs med tanke på genomförandet av anslutningen kan ställas på abonnenten och abonnentens utrustning. Krav som utan grund överför ansvaret och kostnaderna för normal utveckling eller utvidgning av nätet till abonnenten kan inte ställas i samband med anslutning, och inte heller sådana krav som inte är nödvändiga med tanke på genomförandet av anslutningen. Syftet är att endast ställa sådana grundade krav som närmast gäller abonnentens utrustning och som säkerställer att anslutningen ansluts till elnätet på ett ändamålsenligt, säkert och effektivt sätt. Om till exempel en anslutning kan genomföras på något annat sätt än det som nätinnehavaren kräver, men fortfarande på ändamålsenligt sätt och i enlighet med elsäkerhetsbestämmelserna, kan det vara fråga om ett ogrundat villkor.
- (101) Med hänvisning till det ovan nämnda ska nätinnehavaren fästa särskild uppmärksamhet vid de anslutningsvillkor och tekniska krav som den publicerat och deras ordalydelser. Det är bra att formulera kraven så att de blir tillräckligt flexibla så att de inte ogrundat förhindrar alternativa lösningar som det inte finns tillräckliga grunder för att förbjuda. Dessutom ska det finnas ordentliga grunder för varje krav.
- (102) I oklara fall kan nätinnehavaren kontakta Energimyndigheten och på förhand utreda om ett planerat anslutningskrav är ändamålsenligt motiverat.
- (103) Energimyndigheten ger vid behov närmare anvisningar i ärendet.

3.8 Fördelning av anslutningseffekten på flera anslutningar

- (104) Nätinnehavaren är inte skyldig att tillhandahålla abonnenten flera separata anslutningar med lägre effekt i stället för en anslutning med högre effekt, om det för abonnentens del inte finns ordentliga grunder för detta för att tillgodose kundens rimliga servicebehov.
- (105) Om abonnenten försöker kringgå de tekniska krav som nätinnehavaren ställer eller de systemtekniska kraven samt eventuellt också sänka nättjänsternas prissättning genom att dela upp anslutningseffekterna i flera anslutningar i

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

stället för i flera driftsställen, är det inte fråga om kundens rimliga servicebehov. I motsvarande fall är nätinnehavaren skyldig att tillhandahålla endast en anslutning med högre effekt för vilken abonnenten med tanke på sina rimliga servicebehov kan skaffa sin egen utrustning.

- (106) Till exempel kan en situation där en aktör vill ansluta likadan utrustning via flera olika anslutningar i stället för en anslutning med högre effekt inom samma område utan ordentliga grunder tolkas som en situation där tillträdet till nätet också skulle ha kunnat tryggas med en anslutning med högre effekt med tanke på kundens rimliga servicebehov. Avsiktlig uppdelning av anslutningarna i mindre delar utan ordentliga grunder leder i regel till ineffektiv nätverksamhet och höjer kostnaderna för alla kunder samt gör det svårare att använda nätet och uppfylla de ändamålsenliga tekniska kraven.
- (107) Ett kännetecken för uppdelning av anslutningseffekten är att abonnenten eller abonnenterna tydligt delar upp sin elanläggning i flera olika delar inom samma verksamhetsområde och vill ha en egen anslutning för var och en av dem inom området i stället för att lösningen skulle kunna vanligtvis genomföras samlad via en anslutning eller via en anslutning med en motsvarande större elanläggning. Det kan till exempel vara fråga om en situation där samma aktör för samma ändamål skaffar intilliggande anslutningar med samma användningsändamål och liknande utrustning till samma fastighet eller grupp av fastigheter, även om motsvarande kundbehov lika väl hade kunnat tillgodoses på ett rimligt sätt genom en enda anslutning med större effekt. Det kan också vara fråga om en situation där abonnenten inom ett område med områdesprissättning har skaffat bygglov för olika objekt, även om dessa i praktiken inte skulle byggas, och försöker få separata anslutningserbjudanden för dessa objekt.
- (108) I fall där nätinnehavaren har skäl att anta att anslutningseffekten försöks delas upp obefogat och ändamålsenligt i flera anslutningar, kan nätinnehavaren begära att abonnenten lämnar mer detaljerade motiveringar till varför anslutningen inte kan genomföras via en enda anslutning. Om abonnenten inte går med på att genomföra anslutningen via en större anslutning och nätinnehavaren fortfarande ifrågasätter abonnentens motiveringar, rekommenderas nätinnehavaren att kontrollera Energimyndighetens ståndpunkt i frågan, nämligen om kundens skäliga servicebehov kan tillgodoses via en enda anslutning. Med denna praxis kan nätinnehavaren säkerställa att den inte skapar ett obefogat hinder för anslutning till nätet och försummar sina skyldigheter, till exempel att uppfylla kundens skäliga servicebehov.
- (109) Energimyndigheten kommer vid behov att ge mer detaljerade anvisningar i ärendet, om det visar sig att abonnenternas anslutningssätt i större utsträckning orsakar problem i förhållande till målen för en effektiv användning av nätet, en jämlik och kostnadsbaserad prissättning samt en ändamålsenlig fastställning av tekniska krav.

4. Prissättning av anslutningar

- (110) Prissättningen av anslutningar ska vara skälig och motsvara kostnaderna till den del kostnaderna ska betalas av abonnenterna. Kraven och villkoren för

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

anslutning samt bestämningsgrunderna för priserna ska vara skäliga och rättvisa samt motiveras på ett transparent sätt. Prissättningen av anslutningar och kraven som gäller anslutningar får inte innehålla ogrundade villkor och ska ta hänsyn till effektiviteten samt kostnaderna och den eventuella nyttan som anslutningen av ett kraftverk till nätet, flexibilitet och åtgärder för styrning av efterfrågan medför.

- (111) Med effektivitet avses tillhandahållande av den tjänst kunden önskar till så låga kostnader som möjligt. Detta innebär bland annat att anslutningsavgiften inte får inkludera kostnader för extra åtgärder som inte är nödvändiga för att genomföra anslutningen eller andra kostnader som det är möjligt att undvika. Anslutningsavgiften ska alltid basera sig endast på de kostnader för utbyggnad av elnätets strukturer som är oundvikliga med tanke på anslutningen. Å andra sidan ska man vid anslutningen och dess prissättning ibland också beakta situationen för alla kunder så att en enskild kunds intresse inte prioriteras framför alla andra kunders intresse och det allmänna intresset.

4.1 Kostnader som ingår i anslutningsavgiften

- (112) Anslutningsavgiften ska grunda sig på byggkostnaderna för utbyggnad av det nya elnätet som behövs för anslutningen samt på kapacitetsreserveringsavgiften. Kapacitetsreserveringsavgiften beskrivs närmare i kapitel 4.8. Anslutningsavgiften får inte inkludera kostnader för åtgärder som omfattas av skyldigheten att utveckla nätet och inte heller kostnader för förstärkning av nätet som är specifika för det aktuella fallet.
- (113) Åtgärder som tjänar användarna av nätet eller en del av nätet i allmänhet omfattas av utvecklingsskyldigheten. Till denna del ska de kostnader som uppstår riktas till de avgifter som nätinnehavaren generellt uppbär för sina tjänster och inte till enskilda nätanvändare. Kostnader som omfattas av utvecklingsskyldigheten är alltid kostnaderna för åtgärder med anknytning till utveckling av nätet och den kostnadsandel som kan anses gälla återuppbyggnad, då ett gammalt nät ersätts med ett nytt nät.
- (114) Om det befintliga nätet inte har en överföringskapacitet som är tillräckligt stark för att ansluta nya abonnenter, får kostnaderna för åtgärder för förstärkning av nätet som dessa enskilda abonnenter ger upphov till inte uppbäras av de enskilda abonnenterna. De totala kostnaderna för förstärkning av nätet förorsakas av återuppbyggnad av nätet och utökning av överföringskapaciteten. Med kapacitetsreserveringsavgiften beaktas endast det genomsnittliga behovet av större överföringskapacitet i det befintliga nätet som förorsakas av anslutningseffekten och en eventuell ökning av överföringskapaciteten.
- (115) I prissättningsmetoderna avses i regel med kostnader för byggande av elnät eller utbyggnadskostnader endast de kostnader som uppstår vid utbyggnad av elnät som behövs med tanke på anslutningen, tjänar enbart anslutningen och ingår i den reglerade elnätsverksamheten. Utbyggnadskostnaderna ska inte inkludera sådana extra byggkostnader som är onödiga med tanke på abonnenten och genomförandet av anslutningen eller annars kostnader för

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

sådana åtgärder som en enskild abonnent ger upphov till, om åtgärden i fråga ändå i varje fall hade behövt vidtas förr eller senare.

- (116) Till den del en åtgärd som en anslutning ger upphov till kan betraktas som återuppbyggnad, utveckling av nätet eller förstärkning av nätet ska denna del elimineras från de kostnader för byggande av anslutningar som ingår i anslutningsavgifterna. I regel är alla åtgärder som utförs i ett befintligt nät utveckling eller förstärkning av nätet. Även åtgärder som är överflödiga eller onödiga med tanke på anslutningen betraktas i regel som utveckling av nätet, med undantag av eventuella tilläggstjänster för anslutningen som abonnenten begär.
- (117) Skyldigheten att utveckla nätet omfattar i regel till exempel förändring eller inskränkning av skyddsområden, förbättring av skydd, förbättring av leveranssäkerheten och elens kvalitet, dimensionering och byggande av nät med tanke på framtiden samt även i övrigt alla investeringar som inte enbart tjänar den som befinner sig i nätet eller anslutningarna i nätet.
- (118) Anslutningsavgiften får inte heller inkludera kostnader för sådana åtgärder eller tjänster som inte omfattas av nätinnehavarens ensamrätt att bygga distributionsnätet och fritt kan konkurrensutsättas av abonnenten. Detta hindrar dock inte nätinnehavaren att tillhandahålla sådana tjänster separat, men sådana funktioner är inte reglerad elnätsverksamhet och får således inte inkluderas i anslutningsavgiften. Med hänvisning till det som nämns ovan får anslutningsavgiften inte innehålla kostnader för åtgärder och tilläggstjänster som är föremål för fri konkurrens, till exempel kostnader förorsakade av byggande av kundens anslutningsledning eller reservmatningsförbindelse. Även ställverk som tjänar abonnenten, brytare eller annan utrustning som behövs och krävs för att uppfylla de tekniska kraven som eventuellt ställts för abonnenten är i regel jämförbara med en anslutningsledning, om det är möjligt för abonnenten att låta bygga dem och anordningarna i fråga är planerade att tjäna endast en abonnent eller flera produktionsanläggningar.

4.2 Prissättningsprinciper

- (119) Prissättningsprinciperna som följs i distributionsnätet är zonprissättning, områdesprissättning och prissättning från fall till fall. I ett område med ett befintligt lågspänningsnät tillämpas zonprissättning som huvudsaklig prissättningsmetod. Utanför ett zonprissättningsområde tillämpas i första hand områdesprissättning. Prissättning från fall till fall kan tillämpas om det inte finns förutsättningar för områdesprissättning och prissättning från fall till fall leder till en förmånligare anslutningsavgift för kunden. Prissättning från fall till fall används alltså i regel i situationer där det inte finns några andra potentiella abonnenter utöver den abonnent som begär en anslutningsoffert.
- (120) I mellanspänningsnät samt i högspänningsdistributionsnät grundar sig prissättningen i regel endast på prissättning från fall till fall.

4.3 Zonprissättning

- (121) Zonprissättning innebär att abonnenter som ansluter sig till lågspänningsnät delas upp enhetligt och rättvist i olika genomsnittliga priszoner med fast pris

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

på basis av det geografiska läget. Nätinnehavaren har möjlighet att bestämma anslutningsavgiftszonernas antal och omfattning med beaktande av de principer som presenteras nedan.

4.3.1 Bestämning av zoner

- (122) Bestämningen av zoner ska basera sig på avstånd. Nätinnehavaren ska för varje zon definiera en yttre och inre gräns utgående från avståndet från den närmaste transformatorstationen. Förutom avståndet från en transformatorstation kan nätinnehavaren också mäta avståndet från ett befintligt mellan-spänningsnät och ett nät med en nominell spänning på en kilovolt. Minst två zoner ska bestämmas. Zonerna ska bildas åtminstone upp till 600 meter.
- (123) I undantagsfall kan nätinnehavaren använda endast en zon om det finns tillräckliga grunder för detta. En tillräcklig grund anses vara att anslutningarna inom nätinnehavarens ansvarsområde har i genomsnitt nästan lika stora utvidgningskostnader längre bort från transformatorn som nära transformatorn så att det inte uppstår några egentliga kostnadsskillnader mellan de olika zonerna.
- (124) Zon 1, dvs. den billigaste priszonen, ska omfatta alla anslutningar med en säkringsstorlek på högst 3x160 A på detaljplaneområdet utan begränsningar och oberoende av avståndet. Nätinnehavaren ska dock fortfarande bestämma ett eget avstånd för zon 1. Alla abonnenter inom detta avstånd omfattas av prissättningen för zon 1, även om abonnenterna finns utanför detaljplaneområdet.
- (125) Alla abonnenter utanför zon 1 ska utan begränsningar inkluderas i zonprissättningen åtminstone till den del de fågelvägen finns på ett avstånd av högst 600 meter från befintliga transformatorstationer när anslutningens säkringsstorlek är högst 3x63 A. När ett område utanför zon 1 får status som detaljplaneområde, ändras området automatiskt till ett prisområde i zon 1. Energi-myndigheten rekommenderar att zonerna i mån av möjlighet utvidgas så långt som möjligt och ända upp till anslutningar med hög effekt.
- (126) Nätinnehavaren kan vid behov inom zonerna avgränsa separata zoner som omfattar allmänna områden och gatuområden. Då ska den aktuella zonen i ett allmänt område användas för alla anslutningar som enligt fastighetsregistret är belägna i områden som klassificeras som gatuområden eller allmänna områden.
- (127) Inom zonerna ska alla abonnenter som utifrån anslutningseffekten och avståndet tillhör zonen omfattas av zonprissättningen. I fråga om öar kan nätinnehavaren dock vid bestämningen av zonerna besluta om alla öar där nätinnehavarens elnät inte redan finns avgränsas utanför zonprissättningen. Detta ska framgå av principerna för prissättning av nätinnehavarens anslutningar. På öar utan elnät är det alltså motiverat att tillämpa områdesprissättning eller av grundad anledning även prissättning från fall till fall, även om ön på basis av avståndet ligger inom zonen, eftersom kostnaderna för dessa ofta avviker mycket från andra anslutningar som omfattas av zonprissättningen. Tillämpningen av motsvarande undantag är också motiverad i objekt som

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

motsvarar öar och som kräver en övergång över ett större vattendrag eller en flod, där det på anslutningens sida av vattnet inte finns ett befintligt elnät i närheten och där övergången över vattnet förutsätter avvikande och betydligt kostsamma lösningar för att genomföra anslutningen.

- (128) Nätinnehavaren kan bestämma att zonerna ska omfatta alla lågspänningsanslutningar. Nätinnehavaren kan också bestämma ett genomsnittligt pris per ampere eller kilowatt för anslutningar med en större säkringsstorlek. Då behöver inte ett separat listpris publiceras för varje anslutning av respektive storlek. Ju större och mer vittomfattande zoner nätinnehavaren har, i desto mindre utsträckning behöver nätinnehavaren tillämpa prissättning från fall till fall eller områdesprissättning och desto lättare är det att prissätta förhöjningar i anslutningsvillkoren.

4.3.2 Bestämning av zonpris

- (129) Nätinnehavaren ska inom sitt ansvarsområde bestämma storleken på zonernas anslutningsavgift för anslutningar av olika storlek på basis av de genomsnittliga kostnader för utvidgning av nätet som anslutningarna medför samt den kalkylmässiga kapacitetsreserveringsavgiften. Priserna ska publiceras med minst samma exakthet som de allmänna säkringsstorlekarna (3x25 A, 3x35 A, 3x50 A, 3x63 A, 3x80 A, 3x100 A, 3x125 A, 3x160 A osv.). Zonpriserna ska bestämmas eller av prislistan ska framgå prisernas bestämning på produktions- och förbrukningsanslutningar samt ellageranslutningar. I hybridanslutningar där el matas in i och tas ut från nätet, bestäms priset enligt uttagets eller inmatningens toppeffekt så att det dyrare priset avgör anslutningens zonpris.
- (130) Produktionens zonpris får inte innehålla en kapacitetsreserveringsavgift, om gällande lagstiftning inte tillåter att förstärkningskostnaderna tas ut av en produktionsanslutning enligt anslutningseffekten. I produktionspriset kan man dock av grundad anledning beakta den nätverksdimensionering av nätutvidgningen som produktionen kräver och som eventuellt överskrider förbrukningen, och som kan höja produktionens genomsnittliga zonpriser i viss mån. Med andra ord kan produktionens zonpris vara högre än skillnaden mellan förbrukningens zonpris och den kapacitetsreserveringsavgift som ingår i priset.
- (131) I fråga om ellager behandlas anslutningen som en hybridanslutning med både produktion och förbrukning. Anslutningsavgiften bildas antingen enligt produktionens eller förbrukningens effekt på basis av vilken som leder till ett dyrare pris. I fråga om ellager får en kapacitetsreserveringsavgift dock ingå i zonavgiften, om det inte hör till kraftverkshelheten.
- (132) Zonpriserna ska definieras på ett sådant sätt att de så bra som möjligt beskriver de genomsnittliga utbyggnadskostnaderna för respektive anslutning, vilka förorsakas av de granskade anslutningarna i den aktuella zonen i samband med anslutningen. Som det redan har konstaterats ovan i detta kapitel ska kostnaderna för utbyggnad av nätet inte inkludera kostnader för åtgärder som

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

ingår i förstärkningen eller utvecklingen av nätet. Kapacitetsreserveringsavgiften används för att beakta det genomsnittliga behovet av effektöverföringskapacitet som anslutningarna ger upphov till och en möjlig ökning av effektöverföringskapaciteten i elnätet.

- (133) I samband med bestämningen av zonpriserna ska nätinnehavaren tillämpa en lämplig kapacitetsreserveringsavgift, som beror på bestämningsprinciperna för den aktuella zonens zonpris. Till exempel är det motiverat att inkludera en kapacitetsreserveringsavgift för ett mellanspänningsnät i zonpriserna om kostnaderna för utvidgning av zonen har beräknats och värderats huvudsakligen utifrån utvidgningskostnaderna för helt nya transformatorområden. På motsvarande vis i ett lågspänningsnät är användning av en kapacitetsreserveringsavgift för bestämning av zonpriser motiverat om kostnaderna för utvidgning av zonen huvudsakligen har beräknats utifrån fall där abonnenterna ansluter sig till ett befintligt lågspänningsnät.
- (134) Nätinnehavaren kan använda Energimyndighetens beräkningsverktyg som hjälp för att bestämma zonpriserna för anslutningar med olika hög anslutningseffekt. Energimyndigheten ger även i övrigt vid behov preciserande anvisningar om bestämning av zonpris.

4.4 Områdesprissättning

- (135) Områdesprissättningen tillämpas i regel endast i lågspänningsnät. Med områdesprissättning avses bestämning av anslutningsavgifterna för abonnenter i ett visst i förväg avgränsat område som lämnats utanför zonprissättningen. Områdesprissättning kan bestämmas för antingen ett eller flera transformatorområden. Områdesprissättningen grundar sig på de planerade kostnaderna för byggande av nätet (utvidgningskostnaderna) i ett definierat område samt på kapacitetsreserveringsavgiften.

4.4.1 Fastställande av områdespris

- (136) Områdespriset bildas genom att dividera byggkostnaderna för de estimerade anslutningarna inom det avgränsade område som är föremål för prissättningen och de kalkylmässiga kostnaderna för den reserverade kapaciteten från det befintliga nätverket som påverkar dimensioneringen (kapacitetsreserveringsavgift) med antalet potentiella abonnenter i området i förhållande till anslutningseffekterna. I regel ska endast kapacitetsreserveringsavgiften för ett medelspänningsnät användas i bestämningen, eftersom det i fall med områdesprissättning i allmänhet är fråga om byggande av ett helt nytt transformatorområde där man redan har beaktat alla potentiella abonnenter och den inverkan de potentiella abonnenternas sannolika anslutningseffekter har på nätets dimensionering i fråga om utvidgningen av nätet.
- (137) Det är i undantagsfall möjligt att använda kapacitetsreserveringsavgiften för ett lågspänningsnät i områdesprissättningen. I sådana fall befinner sig de potentiella abonnenterna i närheten av det befintliga lågspänningsnätet och de potentiella abonnenterna ska ansluta sig till det befintliga transformatorområdet eller det nya transformatorområdet som delvis byggs för att ersätta det

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

gamla transformatorområdet. Det är alltså motiverat att använda kapacitetsreserveringsavgiften för lågspänningsnätet endast när lågspänningsnätet måste förstärkas för att ansluta potentiella anslutningar i närheten.

- (138) I ett område där områdesprissättning tillämpas får anslutningsavgiften för småskalig produktion inte inkludera kapacitetsreserveringsavgiften. Kapacitetsreserveringsavgiften kan dock uppbäras minst i enlighet med anslutningseffekten för den aktuella anslutningens förbrukning.
- (139) När områdespriset bestäms i närheten av ett befintligt nät så att en eller flera av de potentiella abonnenterna i området omfattas av zonprissättningen, uppbärs en anslutningsavgift enligt zonprissättningen av dessa abonnenter. Anslutningsavgiften för andra potentiella abonnenter i området fastställs genom att dividera genomförandekostnaderna för hela området med alla potentiella abonnenter i området.
- (140) Nätinnehavaren kan också för bestämning av områdespriset utveckla ett beräkningsverktyg som automatiskt bestämmer områdespriset med nödvändiga beräkningsparametrar på ett rättvist sätt för alla potentiella abonnenter i det avgränsade området. Beräkningsverktyget ska dock följa prissättningsprinciperna för områdespriset och nätinnehavaren ska säkerställa att användningen av beräkningsverktyget inte under några omständigheter leder till ett högre pris för abonnenterna än om priset bestäms manuellt. Vid områdesprissättning bedöms prissättningens skälighet alltid från fall till fall och nätinnehavaren ansvarar för att ett områdespris som bestämts med verktyget inte erbjuds abonnenterna om priset av någon orsak leder till en högre anslutningsavgift än ett områdespris som bestämts manuellt utifrån en noggrannare plan.

4.4.2 Fastställande av prissättningsområde

- (141) Väsentliga faktorer i samband med fastställande av prissättningsområdet är avgränsningen av området, antalet potentiella abonnenter i det avgränsade området och lösningen för genomförande av elnätet. För att åstadkomma ett ändamålsenligt genomförande av områdesprissättningen och en skälig prissättning är det viktigt att området avgränsas och nätet planeras så förnuftigt och förmånligt som möjligt med tanke på de abonnenter som faktiskt kommer att ansluta sig till nätet. När områdesprissättningen fastställs är det viktigt att de totala kostnaderna i området inte ökas utan grund för de abonnenter som faktiskt kommer att ansluta sig till nätet inom den närmaste framtiden.
- (142) Det är till exempel inte motiverat att utvidga prissättningsområdet så att det sträcker sig längre än ändamålsenligt till sådana områden där potentiella anslutningar sannolikt inte skulle ansluta sig till nätet under den tid som områdesprissättningen är i kraft. Planeringen av prissättningsområdet för sådana anslutningar som de facto inte kommer att ansluta sig till nätet inom den närmaste framtiden leder till en prissättning där abonnenter som omfattas av områdesprissättningen betalar i sin anslutningsavgift kostnader för sådant planerat nätverksbyggande som sannolikt inte ens kommer att göras. Dessutom leder en sådan princip i sig till dyrare anslutningsavgifter och kan därmed ytterligare minska potentiella abonenters intresse för att genomföra anslutningen. Detta leder i sin tur till ännu dyrare anslutningsavgifter och kan i

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

slutändan leda till en prissättning där projektet inte genomförs när ingen av abonnenterna skaffar sig en anslutning.

- (143) Med hänvisning till ovanstående ska nätinnehavaren i synnerhet i fall av dyrare områdesprissättning granska sin egen plan ifall det är förnuftigt och möjligt att avgränsa området så att det blir mindre och mer optimalt för de nuvarande abonnenterna. Med hänvisning till det som nämns ovan ska nätinnehavaren vid fastställande av områdespriset minimera kostnaderna för åtgärder som kanske inte ens behövs samt försöka hitta ett alternativ för fastställande av områdespris som är förmånligt med tanke på abonnenterna som ska ansluta sig och potentiella abonnenter i närheten av dem.
- (144) Nätinnehavaren har möjlighet att vägra sådana planer där kunden i fråga om en större fastighet kräver en anslutningspunkt till driftsstället på den motsatta sidan av fastighetsgränsen från den planerade inmatningsriktningen så att anslutningen ska omfattas av zonprissättningen i stället för områdesprissättningen. Med andra ord, om abonnenten kräver en anslutningspunkt längre bort från det planerade matande nätet och det egna driftsstället för att anslutningen ska omfattas av zonprissättningen, behöver man inte gå med på detta.

4.4.3 Områdesprisets giltighetstid

- (145) Energimyndigheten fastställer inga tidsgränser för övergången från områdesprissättning till zonprissättning. Områdesprissättningen ska dock gälla åtminstone tio år eller tills man i området övergår till att tillämpa zonprissättning. Bolaget ska internt följa en enhetlig praxis avseende giltighetstiden för priserna inom olika områden och denna praxis ska vara antecknad i bolagets prissättningsprinciper. Tillämpning av en längre giltighetstid förbättrar i regel ställningen för de anslutningar som omfattas av områdesprissättningen och ökar potentiella abbonenters intresse för att skaffa anslutningar.

4.4.4 Potentiella abonnenter

- (146) Med potentiella abonnenter avses abonnenter eller eldriftsställen som inom en rimlig tid kan förväntas ansluta sig till elnätet. Utgångspunkten för bestämningen av potentiella abonnenter bör vara alla befintliga byggnader eller planlagda byggnadsplatser. Även eventuella objekt med undantagslov ska beaktas. I beaktandet av potentiella abonnenter får inga minimigränser tillämpas i fråga om antalet abonnenter. Nätinnehavarens grunder för hur potentiella abonnenter bestäms ska antecknas i prissättningsprinciperna.

4.4.5 Byggtröskel

- (147) Med byggtröskel avses den procentuella andelen eldragningskostnader för hela området, som när den överskrids medför att nätinnehavaren senast då måste sätta igång med att bygga anslutningar på området. Nätinnehavaren kan själv bestämma byggtröskeln, men den får vara högst 60 procent. Den byggtröskel nätinnehavaren använder ska också antecknas i prissättningsgrunderna.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

- (148) Nätinnehavaren kan inleda byggandet av anslutningar också med en lägre byggtröskel än den som antecknats i prissättningsprinciperna, förutsatt att denna lägre byggtröskel tillämpas på ett rättvist, icke-diskriminerande och transparent sätt.

4.4.6 Höjt områdespris

- (149) Om det inte finns tillräckligt många intresserade abonnenter i området och anslutningsavgifternas belopp för dem som är intresserade skulle bli mindre än den andel av områdets totala kostnader som bestäms av byggtröskeln, ska de abonnenter som anmält intresse erbjudas möjlighet att ansluta sig till el-nätet med ett höjt områdespris.
- (150) Den höjda anslutningsavgiftens storlek i områdespriset bestäms så att den procentandel av områdets totala kostnader som motsvarar byggtröskeln fördelas mellan de abonnenter som anmält intresse att ansluta sig i förhållande till anslutningseffekterna. Med andra ord, om alla anslutningar har samma effekt, bestäms anslutningsavgiften i det höjda områdespriset genom att dividera kostnadsandelen som bestämts utifrån byggtröskeln med antalet intresserade abonnenter.
- (151) Nätinnehavaren kan också tillämpa en princip där det höjda områdespriset till en början eller i regel blir lägre i förhållande till det faktiska antalet abonnenter som ska ansluta sig än enligt den ovan beskrivna principen. Med andra ord kan ett höjt områdespris bildas till exempel i större steg i stället för att det höjda områdespriset alltid fastställs på basis av det exakta antalet abonnenter och potentiella abonnenter samt på basis av de insamlade anslutningsavgifterna som dessa anslutningseffekter bildar även för varje enskild abonnent. Nätinnehavaren kan till exempel fastställa att ett höjt områdespris bildas genom att anta att flera potentiella abonnenter ska ansluta sig till nätet samtidigt, även om detta inte är säkert.
- (152) Med motsvarande princip kan man eventuellt öka antalet abonnenter i området, varvid även nätinnehavarens kostnadsandel och abonnenternas anslutningsavgifter slutligen kan bli mindre om flera av de potentiella abonnenterna i området redan i det inledande skedet ansluter sig till nätet. Dessutom kan man med principen minska antalet återbetalningar av anslutningsavgifter för tidigare abonnenter som anslutit sig i enlighet med efteranslutningsklausulen. Principen ska dock vara jämlik och den ska beskrivas i nätinnehavarens principer för prissättning av anslutningar och får inte leda till ett högre pris per anslutning än den ovan beskrivna grundläggande principen för det höjda områdespriset.
- (153) Om det till exempel finns 20 potentiella abonnenter med samma effekt i området och endast en av dem vill ansluta sig till en början när byggtröskeln är 60 procent och områdets totala kostnader är 100 000 euro, kan nätinnehavaren göra enligt följande, förutsatt att den har beskrivit principerna närmare i sina principer för anslutningsavgifter:
- När den första abonnenten ansluter sig antar man att 6 abonnenter ansluter sig till nätet samtidigt, varvid det höjda områdespriset per anslutning

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

skulle vara 10 000 €. Detta pris skulle tillämpas tills sammanlagt 6 abonnenter har anslutit sig och då behöver man inte ännu återbetala anslutningsavgifter.

- Därefter kunde man till exempel agera som vanligt enligt principerna för anslutningsavgift i det höjda områdespriset och beräkna priset för en enskild anslutning och återbetala anslutningsavgifterna till tidigare anslutna abonnenter så att anslutningens pris alltid är detsamma för alla tills man uppnår en situation enligt byggtröskeln.

- (154) Nätinnehavaren kan skapa en prissättning för alla abonnenter som omfattas av det höjda områdespriset enligt principer som motsvarar exemplen ovan, förutsatt att det inte leder till dyrare anslutningsavgifter, kan tolkas som rättvist och leda till en situation där varje anslutningsavgift av samma typ alltid blir lika stor. Det enklaste sättet att sänka anslutningsavgifterna och öka antalet potentiella abonnenters anslutningar är dock fortfarande att sänka byggtröskeln.

4.4.7 Efteranslutningsklausul vid höjt områdespris

- (155) När höjt områdespris tillämpas ska anslutningsavtalet innehålla en efteranslutningsklausul. Efteranslutningsklausulen är ett gottskrivningsvillkor som tillämpas då abonnenter som ansluter sig till elnätet senare får tillbaka en del av de erlagda anslutningsavgifterna i takt med att nya abonnenter ansluter sig till den nät-del som finansierats av de gamla abonnenterna.
- (156) Efteranslutningsklausulen ska fungera så att tidigare abonnenter får tillbaka anslutningsavgifter när en ny abonnent ansluter sig till nätet så att deras anslutningsavgift i förhållande till anslutningseffekten motsvarar anslutningsavgiften som uppbärs av den nyaste abonnenten i enlighet med principerna för områdesprissättning. Slutligen, när tillräckligt många abonnenter har anslutit sig till nätet och byggtröskeln har uppnåtts, har varje abonnent betalat områdespriset för sin elanslutning, oberoende av när abonnenten har anslutit sig till nätet.
- (157) Efteranslutningsklausulen ska vara i kraft åtminstone så länge områdesprissättningen är i kraft. Återbetalningar görs dock inte om den byggtröskel som nätinnehavaren fastställt uppnås i området.

4.5 Prissättning från fall till fall

- (158) Prissättning från fall till fall tillämpas vid prissättning av anslutningar i medel- och högspänningsnät samt anslutningar i sådana lågspänningsnät som faller utanför zon- och områdesprissättningen. I ett lågspänningsnät bör prissättning från fall till fall användas i stället för områdesprissättning om det leder till en förmånligare prissättning ur abonnentens synvinkel. Prissättning från fall till fall kan behöva användas i ett lågspänningsnät i fall där det vid granskningen i ett område saknas andra potentiella abonnenter för vilka det byggda nätet kunde utnyttjas ordentligt.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

(159) Med prissättning från fall till fall avses en anslutningsavgift som bestämts specifikt för en anslutning och ska grunda sig på de direkta kostnader för utvidgning av distributionsnätet som byggandet av den aktuella anslutningen medför samt på kapacitetsreserveringsavgiften. Utvidgningskostnaderna får inkludera kostnader som verkligen är nödvändiga och motiverade med tanke på genomförandet av anslutningen samt betjänar enbart den aktuella abonnenten. Utgångspunkten för prissättningen är att de tekniska krav som nätinnehavaren ställer på en abonnent för att kunna ansluta abonnenten till nätet ska uppfyllas samtidigt som anslutningen planeras på ett så förmånligt sätt som möjligt. Nätinnehavaren väljer det slutgiltiga byggsättet för nätet, vilket kan avvika från den plan som offerten beräknats på. Anslutningsavgiftens storlek får dock inte påverkas av detta.

(160) Prissättningen från fall till fall ska följa följande formel:

$$a + b \times P \quad (1)$$

där

a är en kostnad som inkluderar direkta kostnader för utvidgning av nätet som förorsakas av anslutning till nätet; inkluderar inte kostnader förorsakade av förstärkning eller utveckling av nätet [€]

b är en kapacitetsreserveringsavgift som beaktar de genomsnittliga kostnaderna för förstärkning av det befintliga nätet [€/kVA] eller [€/MVA]

P är abonnentens anslutningseffekt [kVA] eller [MVA]

(161) Utvidgningskostnaderna innefattar utbyggnad av ett nytt nätverk som behövs för anslutningen från det befintliga nätet till en avtalad och ändamålsenligt bestämd anslutningspunkt. I enlighet med vad som konstateras ovan i detta dokument ska nätinnehavaren beakta att kostnader för utveckling eller förstärkning av nätet inte inkluderas i utvidgningskostnaderna.

(162) Utvidgningskostnader uppstår inte i situationer där ett gammalt nät ersätts med ett nytt nät. I regel är inte heller en ny linje som byggs bredvid en jordkabel eller luftledning utvidgning av nätet, utan då är det i allmänhet fråga om förstärkning av nätet. Utvidgningskostnaderna omfattar byggande av nätkomponenter med helt ny funktion som enbart betjänar abonnenten mellan det befintliga nätet och den faktiska anslutningspunkten på ett sådant sätt att nätet genomförs så förmånligt som möjligt och inte ersätter det befintliga nätet.

4.5.1 Lågspänningsnät

(163) Vid prissättning från fall till fall i ett lågspänningsnät när abonnenten ansluter sig direkt till en transformatorstation kan nätinnehavaren på ett sätt som är rättvist för alla abonnenter tillämpa en kapacitetsreserveringsavgift som beaktar den genomsnittliga kalkylmässiga förstärkningen av nätet endast fram till distributionstransformatorn.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

- (164) För anslutningar som ansluts till någon annan plats i lågspänningsnätet kan man använda antingen samma kapacitetsreserveringsavgift som för anslutningar till en transformatorstation eller en genomsnittlig kapacitetsreserveringsavgift för lågspänningsnätet, i vilken också en genomsnittlig förstärkning av lågspänningsnätet beaktas.

4.5.2 Mellanspänningsnät

- (165) Som det har konstaterats ovan får man i prissättningen av anslutningar inte inkludera sådana byggkostnader i utvidgningskostnaderna som är onödiga med tanke på genomförandet av anslutningen. I fråga om anslutningar till ett mellanspänningsnät innebär detta att utvidgningskostnaderna i prissättningen inte får inkludera kostnader som till exempel orsakas av att nätinnehavaren beslutar bygga mellanspänningsnätet i en ring. I regel kan anslutningsavgiften inte heller inkludera kostnader för en brytarstation eller frånskiljarstation som nätinnehavaren bygger, eftersom det i allmänhet är möjligt att ansluta en abonnent som uppfyller de tekniska kraven till ett medelspänningsnät utan att nätinnehavaren bygger en brytar- eller frånskiljarstation. I samband med anslutning till en av nätinnehavarens befintliga elstationer eller ställverk innefattar utvidgningskostnaderna i regel kostnaderna för anslutningsfältet i elstationens medelspänningsapparat.
- (166) En kopplingsstation eller ett ställverk som byggs för att tillgodose en enskild abonnents eller flera produktionsanläggningars eller lagers behov och uppfylla de tekniska krav som ställs på abonnenten är i regel en del av anslutningsledningen som inte hör till anslutningsavgiften och som abonnenten ansvarar för att bygga. På motsvarande sätt, om en kopplingsstation eller ett ställverk byggs för att betjäna nätets funktion i allmänhet och som en följd av nätinnehavarens eget behov, är det fråga om utveckling av nätet, och då ska kostnaderna inte heller inkluderas i utvidgningskostnaderna.
- (167) För abonnenter som ansluter till ett medelspänningsnät ska nätinnehavaren separat bestämma en genomsnittlig kapacitetsreserveringsavgift som beaktar medelspänningsnätet för både förbrukningen och produktionen, dock med hänsyn till gällande lagstiftning. Så länge lagstiftningen kräver det får förstärkningskostnader, dvs. kapacitetsreserveringsavgiften, inte ingå i den anslutningsavgift som debiteras för att ansluta en kraftverkshelhet under 1 MVA till elnätet. I ett mellanspänningsnät kan nätinnehavaren för abonnenter som ansluts direkt till en elstation tillämpa en separat kapacitetsreserveringsavgift, i vilken de genomsnittliga kostnaderna för förstärkning av medelspänningsnätet inte beaktas.
- (168) Nätinnehavaren kan bestämma separata spänningsspecifika kapacitetsreserveringsavgifter för 10 kV och 20 kV nät eller tillämpa en kapacitetsreserveringsavgift beräknad med spänningen 20 kV för båda spänningsnivåerna.
- (169) Om nätinnehavaren har ett 45 kV nät, ska en separat kapacitetsreserveringsavgift bestämmas för nätet. Bestämningen ska göras enligt samma beräkningsprinciper som för andra spänningsnivåer, med beaktande av beräkningsparametrarna för 45 kV nät.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

4.5.3 Högspänningsdistributionsnät

- (170) Utvidgningskostnaderna i ett högspänningsdistributionsnät består i allmänhet endast av en nödvändig utvidgning av elnätet vid anslutningspunkten, eftersom utgångspunkten är att 110 kV nät ska byggas med avseende på nätinnehavarens behov av att utveckla överföringsförbindelserna. Sådana situationer är till exempel byggande av ringförbindelser eller byggande av en ledningsförbindelse till en ny transformatorstation, om man på de nuvarande stationerna inte kan garantera en tillräcklig överföringsförbindelse till lägre spänningsnivåer för anslutning till nätet. När en abonnent på 110 kV ansluter sig till ett befintligt eller planerat nät som har eller ska genomföras för att utveckla nätet och som betjänar nätinnehavarens egna överföringsförbindelser och kunder på lägre spänningsnivå, utgörs utvidgningskostnaderna för anslutningspunkten i regel av elstationens eller ställverkets anslutningsfält som abonnenten ansluter sig till med sin egen anslutningsledning. Då ska anslutningsavgiftens utvidgningskostnader grunda sig på anslutningsfältets kostnader beräknat med jämförpriserna. Även vid eventuella ledningsanslutningar ska motsvarande prissättning följas, även om nätinnehavaren då inte genast planerar att bygga ett ställverk för objektet.
- (171) Nätinnehavaren är dock skyldig att utöver behovet av att utveckla överföringsförbindelserna även bygga uppsamlingsnät som betjänar så kallade kraftverkshelheter, om detta kan anses vara en effektiv lösning för att undvika parallella anslutningsledningar. Om nätinnehavaren eventuellt måste bygga ett radiellt uppsamlingsnät enbart för flera abonnenter i högspänningsnätet, ska utvidgningskostnaderna förutom anslutningsfälten även inkludera kostnaderna för den uppsamlingsnätsförbindelse som ska byggas på basis av jämförpriserna. I motsvarande situation anses med andra ord byggkostnaderna för ett radiellt nät som enbart betjänar högspänningsabbonenter i sin helhet vara kostnaden för utvidgning av nätet beräknad med jämförpriser, till den del det är nödvändigt för att samla abonnenterna i nätet. Utvidgningskostnaderna ska inkluderas i anslutningsavgiften vid anslutning till uppsamlingsnätet enligt abonnenternas anslutningseffekter.
- (172) Om nätinnehavaren förbereder sig på och bygger till exempel extra fält i området i förhållande till antalet potentiella abonnenter eller annat extra som inte är nödvändigt för att ansluta de nuvarande potentiella abonnenterna, ska kostnaderna till denna del inte räknas med i utvidgningskostnaderna.
- (173) Om nätinnehavaren i ett uppsamlingsnätsprojekt samtidigt eller senare med tanke på utvecklingen av överföringsbehoven i det egna nätet beslutar att bygga en ringförbindelse från uppsamlingsnätet till en annan punkt i det egna nätet, är det till denna del inte fråga om en utvidgningskostnad som ingår i anslutningsavgiften. Om det är fråga om en situation där nätinnehavaren i vilket fall som helst skulle ha haft behov av att utveckla dess överföringsförbindelser mellan olika stationer eller gränspunkter eller en förbindelse till en ny station, skulle det inte längre ha varit fråga om ett uppsamlingsnät som betjänar flera kraftverk utan om en normal utveckling av högspänningsnätets överföringsförbindelser. Då uppstår inga utvidgningskostnader för hela förbindelsen, även om minst två kraftverkshelheter och eventuellt även andra abonnenter ansluter sig till förbindelsen.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

- (174) För att den andel av uppsamlingsnätet i en ringförbindelse som är nödvändig för anslutningen delvis ska kunna räknas som utvidgningskostnad, ska det för byggandet av den lednings- eller kabeldel som ringen bildar finnas ordentliga grunder för att abonnenterna som anslutit sig till uppsamlingsnätet de facto utlöser detta behov av att utveckla överföringsförbindelserna. Med andra ord bör nätinnehavaren ha ordentliga grunder för att en ringförbindelse ska vara nödvändig men samtidigt också ordentliga grunder för att ringförbindelsen inte skulle ha varit motiverad med tanke på utvecklingen av överföringsförbindelserna utan anslutningarna till uppsamlingsnätet. En annan möjlig inmatningsriktning till en annan elstation som garanteras uppsamlingsnätets abonnenter är inte i sig en tillräcklig grund för att det skulle ha funnits behov av att utveckla överföringsförbindelserna på grund av abonnenternas anslutning.
- (175) I de sällsynta fall där ett högspänningsdistributionsnät används som ringnät tillsammans med stamnätet kan anslutning av en anslutning med hög effekt förutsätta byggande av ett ställverk med ledningsbrytare. I sådana fall är det för ledningsbrytarnas del fråga om utvidgningskostnader som är nödvändiga för att genomföra anslutningen och som i sin helhet får inkluderas i anslutningsavgiften. I normala fall anses dessa ledningsbrytare eller fält jämte utrustning från ställverket mot nätinnehavarens nät höra till nätinnehavarens utvecklingsåtgärder, och de kan inte inkluderas i utvidgningskostnaderna. När det gäller brytare på skena är det alltid fråga om en åtgärd för att utveckla nätet, eftersom brytare på skena inte tillverkas för abonnentens behov och anslutning inte direkt förutsätter sådan
- (176) Om nätinnehavaren har eller planerar att ha ett eget 400 kV-nät som det är möjligt att ansluta till, ska nätinnehavaren fastställa en egen kapacitetsreserveringsavgift för denna spänningsnivå för prissättningen av anslutningen.

4.5.4 Efteranslutningsklausul vid prissättning från fall till fall

- (177) När prissättning från fall till fall tillämpas på anslutningar i ett lågspänningsnät ska en efteranslutningsklausul antecknas i anslutningsavtalet om anslutningsavgiften är högre än avgiften som motsvarar anslutningseffekten i den yttersta zonen. Efteranslutningsklausulen ska gälla i minst 10 år i distributionsnätet.
- (178) En efteranslutningsklausul ska också användas för anslutningar i mellanspänningsnät och högspänningsnät, om det kan hända att det utvidgade nätet också betjänar andra abonnenter i framtiden. I högspänningsnätets anslutningar ska efteranslutningsklausulen vara i kraft i minst 15 år.
- (179) Med efteranslutningsklausul i samband med prissättning från fall till fall avses återbetalning av anslutningsavgifter till abonnenter som anslutit sig tidigare så att varje abonnent deltar jämnt med en lika stor andel av utvidgningskostnaderna i förhållande till sin anslutningseffekt till den del det utvidgade nätet betjänar abonnenterna. Med andra ord, i den mån utvidgningen av nätet betjänar alla abonnenter, fördelas också kostnaderna på alla abonnenter genom efteranslutningsklausulen. Sådana utvidgningar av nätet som tidigare gjorts för andra abonnenter och som inte betjänar nya abonnenter ska dock

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

helt utelämnas från anslutningsavgiften för nya abonnenter och till denna del uppstår det inget att återbetala till de abonnenter som anslutit sig tidigare.

4.6 Ändringar i anslutningen

- (180) Nätinnehavaren ska i sina egna principer för prissättning av anslutningar ha publicerat principer för ändringsarbeten i anslutningen och av prislistan ska beräkningsprincipen för höjning av anslutningseffekten framgå. I samband med ändringar uppdateras det gamla anslutningsavtalet till de delar det behövs för att motsvara det nya avtalet.

4.6.1 Utökning av anslutningseffekten

- (181) Om anslutningens effekt utökas eller anslutningstypen ändras har nätinnehavaren rätt att uppbära en tilläggsanslutningsavgift av kunden. När anslutningseffekten utökas är det fråga om en ökning av abonnentens effektöversföringsrätt. Abonnenten är redan ansluten till elnätet, så i regel kan en utökning av anslutningseffekten eller ändring av anslutningstypen endast medföra kostnader för förstärkning av nätet för nätinnehavaren, vilka nätinnehavaren har möjlighet att uppbära endast med en genomsnittlig kapacitetsreserveringsavgift.
- (182) Syftet med en tilläggsanslutningsavgift är att skapa en situation där anslutningskostnaderna är lika stora för abonnenten oberoende av om abonnenten har valt den nuvarande anslutningseffekten och anslutningstypen genom att utöka den nuvarande anslutningseffekten och ändra anslutningen eller direkt via en helt ny anslutning. Avsikten är alltså till exempel att om kunden först skaffar en liten produktionsanslutning och senare också ändrar anslutningen så att den också blir en förbrukningsanslutning och samtidigt utökar effekten, bör summan av tilläggsanslutningsavgiften och värdet av den befintliga anslutningen motsvara en situation där man direkt skaffat en förbrukningsanslutning med högre effekt, vid sidan om vilket det också finns produktion.
- (183) Bestämningen av tilläggsanslutningsavgiften är alltid beroende av om abonnenten omfattas av zonprissättningen eller inte. Inom zonprissättningen består tilläggsanslutningsavgiften av skillnaden i prislistan mellan anslutningsavgifterna som motsvarar den nya och den befintliga anslutningens säkringsstorlek. Om en anslutning utökas så mycket att inga zonpriser har fastställts i prislistan, bestäms tilläggsanslutningsavgiften genom att använda både zonprislistan och kapacitetsreserveringsavgiften. Den andel av tilläggsanslutningsavgiften som utgörs av zonprislistan bestäms fram till den effekt som är möjlig enligt zonprislistan och andelen som utgörs av kapacitetsreserveringsavgiften räknas med i tilläggsanslutningsavgiften endast till den del anslutningens effekt överskrider den högsta effekten enligt zonprislistan. Tilläggsanslutningsavgiften för en abonnent som inte omfattas av zonprissättningen grundar sig på kapacitetsreserveringsavgiften och på ändringen av anslutningseffekten.
- (184) När anslutningstypen ändras i samband med att anslutningseffekten ökar, dvs. om anslutningen vid sidan om produktionen även får förbrukning eller

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

mer produktion utöver förbrukningen, ska nätinnehavaren alltid vid bestämningen av tilläggsanslutningsavgiften tillämpa prissättningen för den anslutningstyp som leder till ett högre slutresultat, så att abonnenten genom kapacitetsreserveringsavgiften deltar i de kostnader för de nätförstärkningsåtgärder som hen orsakat på samma sätt som andra direkt motsvarande nya abonnenter.

- (185) Om man i samband med utökning av anslutningseffekten av motiverade skäl måste ändra anslutningspunkten och anslutningen inte omfattas av zonprissättningen, har nätinnehavaren rätt att till denna del uppbära kostnaderna för utvidgning av nätet från fall till fall.
- (186) Beroende på nätinnehavarens prissättningsprinciper och utökningen av abonnentens anslutningseffekt kan det i vissa fall vara möjligt att det är förmånligare för abonnenten att först skaffa en anslutning vars effekt är lägre än behovet och senare öka effekten så att den motsvarar det verkliga behovet. Motsvarande situationer kan närmast förekomma i anslutningar på vilka kapacitetsreserveringsavgiften inte kan tillämpas normalt enligt principerna.
- (187) Sådana situationer är dock sällsynta och förekommer ännu mer sällan om nätinnehavaren tillämpar genomsnittlig zonprissättning i större omfattning och på anslutningar med högre effekt. Eftersom det ursprungliga syftet med tilläggsanslutningsavgiften är en rättvis prissättning, har nätinnehavaren möjlighet att be Energimyndigheten bedöma om tilläggsanslutningsavgiften i det aktuella fallet kan bestämmas på ett sätt som avviker från de allmänna principerna så att nätinnehavaren i sin prissättning kan uppnå målen för tilläggsanslutningsavgiften på lämpligt sätt.
- (188) Energimyndigheten ger vid behov närmare anvisningar i ärendet om det framgår att praxisen för anslutning av abonnenter orsakar mer omfattande problem i förhållande till målen för tilläggsanslutningsavgiften.

4.6.2 Omvandling till trefasanslutning

- (189) Omvandling av en anslutning till en trefasanslutning innebär att en gammal enfasanslutning omvandlas till en trefasanslutning. Nätinnehavaren ska i sin prislista över anslutningsavgifter ha definierat separata jämförpriser för omvandling till trefasanslutning i alla zoner som används samt utanför zonerna.
- (190) Vid omvandling till trefasanslutning är det fråga om en utökning av anslutningseffekten, som kan medföra förstärkningskostnader för nätinnehavaren. Den genomsnittliga anslutningsavgiften som tas ut för omvandling till trefasanslutning kan förutom på kapacitetsreserveringsavgiften också vara baserad på de genomsnittliga förstärkningskostnaderna som fastställts enligt detta dokument som omvandlingen medför i den aktuella zonen eller direkt på de amperepriser som definierats för trefasanslutningen med det lägsta zonpriset.
- (191) Eftersom det vid omvandling till trefasanslutning är fråga om en utökning av anslutningseffekten är målet att avgiften som tas ut för omvandlingen till trefasanslutning och den anslutningsavgiften som tidigare tagits ut för enfasanslutningen inte tillsammans får leda till en anslutningsavgift som är dyrare än

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

avgiften för den nya trefasanslutningen. Priset för omvandlingen till trefasanslutning ska vara skäligt i förhållande till det zonpris som nätinnehavaren bestämt och maximipriset kan anses vara en avgift som utgör två tredjedelar av anslutningsavgiften för en 2x25 amperes anslutning enligt zonen.

4.6.3 Minskning av anslutningseffekten

- (192) Ingen avgift får uppbäras av kunden vid minskning av anslutningseffekten. Nätinnehavaren kan dock på normalt sätt uppbära en avgift enligt prislistan för serviceavgifter när det är fråga om behövliga åtgärder, till exempel mätning eller byte av säkringar.

4.6.4 Ändring av anslutningspunkten och ändring av en anslutnings spänningsnivå

- (193) Nätinnehavaren har rätt att uppbära kostnader för ändring av anslutningspunkten endast om ändringen av anslutningspunkten genomförs på grund av kundens behov. Till denna del ska nätinnehavarens prissättning motsvara kostnaderna och vara skälig. Kostnader för ändring av anslutningspunkten får inte uppbäras av kunden med en anslutningsavgift, om inte kundens anslutningseffekt samtidigt ändras. Den ändrade anslutningspunkten ska uppdateras i anslutningsavtalet så att avtalet motsvarar den faktiska situationen.
- (194) Nätinnehavaren ska i sina principer för anslutningsavgifter definiera en prissättningsmetod som tillämpas om spänningsnivån i en anslutning ändras. I samband med en sådan ändring sägs det gamla anslutningsavtalet upp och ett nytt anslutningsavtal som motsvarar den nya anslutningseffekten och anslutningspunkten ingås.
- (195) När det gäller ändring av en anslutnings spänningsnivå har nätinnehavaren rätt att uppbära de utvidgningskostnader som ändringen av anslutningspunkten ger upphov till samt dessutom en möjlig förändring av kapacitetsreserveringsavgiften, om den nya kapacitetsreserveringsavgiften är högre än kapacitetsreserveringsavgiften med anslutningens gamla spänningsnivå.

4.6.5 Sammanslagning av anslutningar

- (196) Om en kund vill kombinera anslutningseffekter för parallella anslutningar som kunden äger i samma område till en anslutning, kan nätinnehavaren uppbära kostnaderna för ändringen direkt enligt utfallet. Ändringskostnaderna omfattar en eventuell direkt utvidgningskostnad för anslutningen på basis av de faktiska byggkostnaderna, om ändringen förutsätter att en ny förgreningsledning eller -kabel anläggs vid anslutningspunkten. En kapacitetsreserveringsavgift kan uppbäras endast om anslutningseffekten utökas i samband med sammanslagningen av anslutningarna så att den blir större än summan av de anslutningseffekter som ska sammanslås. Då kan kapacitetsreserveringsavgiften uppbäras endast för den ökade anslutningseffekten i samband med ändringen.

4.7 Tilläggstjänster för anslutning

- (197) Tilläggstjänster för anslutningen ska på kundens begäran tillhandahållas åtminstone inom de gränser som behövs för att kundens rimliga servicebehov

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

ska tillgodoses. Dessutom ska tilläggstjänster för anslutning erbjudas abonnenterna på ett jämlikt sätt och tillhandahållandet av dem får inte vara förenat med ogrundade villkor eller krav. Nätinnehavaren kan dock vägra att genomföra en tilläggstjänst för anslutningen om det finns ändamålsenliga grunder för detta med tanke på byggandet av ett kostnadseffektivt och leveranssäkert nät. Genomförandet av tilläggstjänsten får alltså i princip inte orsaka olägenheter eller extra kostnader för andra kunder.

- (198) Vid prissättningen av anslutningens tilläggstjänster ska man iaktta kostnadstäckningen. De tilläggstjänster i anslutning till genomförandet av anslutningen som abonnenten begär och de extra kostnader som detta medför kan inkluderas i anslutningsavgiften som en specificerad tilläggsavgift.

4.7.1 Avvikande genomförande som abonnenten begär

- (199) Om anslutningen och det matande nätet genomförs på kundens begäran på ett annat sätt än normalt och på ett annat sätt än nätinnehavaren hade planerat, kan nätinnehavaren tillämpa en prissättningsprincip, där de extra kostnader som begäran medför kan inkluderas i anslutningsavgiften enligt de faktiska byggkostnaderna i stället för jämförpriserna.
- (200) Det exakta beräkningsprincipen varierar från fall till fall. Om det till exempel är fråga om prissättning från fall till fall och kunden begär att en tomtandel byggs på kundens stora fastighet med jordkabel i stället för med luftledning, uppstår utvidgningskostnaderna för luftledningens andel fortfarande på basis av jämförpriserna, men kostnaderna för jordkabelns andel kan inkluderas i anslutningsavgiften direkt på basis av de faktiska byggkostnaderna.
- (201) Om det uppstår en motsvarande situation inom zonprissättningen, kan nätinnehavaren till zonpriset lägga till en tilläggsavgift för den jordkabelandel som kunden begär enligt skillnaden mellan de faktiska kostnaderna och luftledningsnätets motsvarande längd som beräknats enligt jämförpriserna.
- (202) I områdesprissättningen ska man förfara enligt samma principer, dvs. tilläggsavgiften ska grunda sig på skillnaden mellan de faktiska kostnaderna för genomförandet som kunden begärt nätinnehavarens ursprungliga planerade genomförande som beräknats utifrån jämförpriserna.

4.7.2 Byggande av reservmatningsförbindelse och reservanslutning

- (203) Byggande av en reservmatningsförbindelse där abonnenten ansluts till distributionsnätet på ansvarsområdet omfattas i regel i sin helhet av fri konkurrens. Med andra ord, om det för reservmatningen måste byggas en separat förbindelse genom vilken abonnentens utrustning ansluts till nätinnehavarens elnät, är det fråga om en åtgärd som omfattas av abonnentens ansvar. Abonnenten ska alltid kontakta nätinnehavaren inom ansvarsområdet och komma överens om hur reservinmatningen genomförs i samarbete med nätinnehavaren, så att nätinnehavaren kan försäkra sig om att abonnentens reservmatningssystem genomförs säkert och ändamålsenligt i elnätet.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

- (204) En abonnent kan genomföra sin egen reservmatning till exempel genom att skaffa en separat anslutning från ett annat ställe dit hen bygger en egen reservmatningsförbindelse. Då ska denna anslutning prissättas normalt som andra anslutningar enligt principerna i detta dokument med undantag av kapacitetsreserveringsavgiften. Kapacitetsreserveringsavgift får tas ut för en reservanslutning endast om den kan påvisas reservera extra kapacitet i nätet. Om anslutningen till reservmatningsförbindelsen finns på samma område och abonnenten reserverar kapacitet endast när huvudanslutningen är ur bruk, reserveras sannolikt ingen extra kapacitet i nätet med reservanslutningen. Reservanslutningens anslutningspunkt och nätets topologi avgör om man reserverar extra kapacitet med den eller inte. Om reservanslutningens inmatning till exempel kommer från en annan elstation än huvudanslutningens inmatning kan man eventuellt reservera dubbel kapacitet i nätet.
- (205) Tilläggstjänster för anslutningen, såsom genomförande av en annan inmatningsriktning i reserv som abonnenten begärt, kan i vissa fall kräva åtgärder även i nätinnehavarens befintliga elnät. Då är de åtgärder som vidtas för distributionsnätet i princip reglerad elnätsverksamhet. Om till exempel ledningsbrytare måste byggas i nätinnehavarens befintliga nät i samband med genomförandet av en reservmatningsförbindelse, räknas dessa som en del av nätinnehavarens reglerade elnätsverksamhet. Om ledningsbrytarna byggs i samband med leveransen av anslutningen, kan dessa och andra extra investeringskostnader som uppkommit vid anslutning av reservmatningsförbindelsen till nätinnehavarens nät inkluderas i anslutningsavgiften som en separat kostnadspost och tas ut av abonnenten i samband med anslutningsavgiften på basis av de faktiska kostnaderna.
- (206) Eftersom extra brytar- och skyddsanordningar som installeras i allmänhet också förbättrar driftsäkerheten hos nätinnehavarens nät, ska den ovan beskrivna situationen vara sådan att motsvarande åtgärder inte hade vidtagits utan abonnentens begäran. Om det även annars skulle vara tekniskt och ekonomiskt förnuftigt att bygga ett ställverk inklusive ledningsbrytare vid objektet för att förbättra leveranssäkerheten eller skyddet, är det alltid fråga om en sådan åtgärd för att utveckla nätet som omfattas av nätinnehavarens ansvar. Kostnaderna för en sådan åtgärd ska inte uppbäras av en enskild abonnent, även om abonnenten samtidigt skulle ha efterfrågat möjlighet till två matningsriktningar vid objektet för att förbättra leveranssäkerheten.

4.7.3 Tillhandahållande av en annan anslutning till en redan ansluten abonnent vid samma objekt

- (207) Nätinnehavaren ska på abonnentens begäran erbjuda en redan ansluten abonnent vid objektet en annan eller flera anslutningar om kundens rimliga servicebehov kräver det. I motsvarande fall kan nätinnehavaren dock alltid tillämpa prissättning från fall till fall. Principen kan också tillämpas i fall där anslutningsinnehavaren är någon annan än en abonnent som tidigare anslutit sig till objektet, om syftet med den nya anslutningen är att betjäna en eller flera kunder i fastighetens tidigare anslutning. Med andra ord, om det är fråga om en situation där man på grund av befintliga kunders rimliga servicebehov

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

i stället för att utöka effekten av en befintlig anslutning skaffar en annan anslutning till samma fastighet nära en tidigare anskaffad anslutning, är det fråga om en situation där man kan avvika från zonprissättningen.

- (208) Det kan till exempel vara fråga om ett husbolag eller en servicestation som av en motiverad anledning vill ha en separat elanslutning till sin fastighet till exempel för laddning av elbilar. Om laddningsobjektet är relativt nära den tidigare anskaffade anslutningen och betjänar kunderna bakom denna anslutning och bildar en enhetlig helhet för användningsbehoven, omfattas situationen av det ovan beskrivna undantaget och nätinnehavaren har möjlighet att prissätta anslutningen enligt principerna för prissättning från fall till fall, även om den nya anslutningen omfattas av zonprissättningen.
- (209) Om det är fråga om en stor fastighet där driftsställena inte ligger nära varandra och den nya anslutningen inte kan anses tillgodose behoven hos det driftsställe som kunderna bakom den äldre anslutningen har på fastigheten, får undantaget inte tillämpas i prissättningen, utan objektet ska prissättas enligt zonprissättningen om det omfattas av zonprissättningen. Detta gäller till exempel om det är fråga om en verkligt stor fastighet med flera separata bostadsbyggnader långt från varandra som utgör en egen helhet. I motsvarande objekt kan varje bostadsbyggnad ha en egen avgränsad mindre fastighet och därför måste situationen också prissättas normalt i enlighet med detta.

4.7.4 Utrustning för flexibla elanslutningar

- (210) Om genomförandet av en flexibel elanslutning förutsätter extra utrustning inom ramen för den reglerade nätverksamheten som uteslutande installeras för den aktuella abonnenten jämfört med normala anslutningar, får nätinnehavaren inkludera de därav uppkomna merkostnaderna specificerade i anslutningsavgiften. I praktiken kan det till exempel handla om extra utrustning för automation och skydd eller för datakommunikation som är motiverad och nödvändig för att genomföra den flexibla anslutningen, så att anslutningen kan användas ändamålsenligt och säkert ur elnätets synvinkel. Ett effekttregleringssystem och dess installation hör dock alltid till abonnentens ansvar och utgör inte en investering som omfattas av den reglerade nätverksamheten och nätinnehavarens ansvar.

4.8 Kapacitetsreserveringsavgift

- (211) Kapacitetsreserveringsavgiften ger nätinnehavaren rätt att reservera distributions- och överföringskapacitet i elnätet till en omfattning som motsvarar anslutningseffektens storlek enligt det som avtalats i anslutningsavtalet. Kapaciteten som anslutningarna reserverar kan förorsaka ett behov av att utveckla det befintliga nätet, inkluderande förstärkning av nätet. Nätinnehavaren kan sträva efter att förbereda sig på nätförstärkningsbehovet i förväg eller förstärka sitt nät från fall till fall efter behov senast när nya abonnenter ansluter sig till nätet.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

- (212) Kapacitetsreserveringsavgiften används för att täcka det genomsnittliga behovet att förstärka nätet som elanslutningarna förorsakar enligt principerna nedan. Nätinnehavaren kan i samband med anslutningsavgifterna uppbära kostnader för förstärkning av nätet endast i form av en genomsnittlig kapacitetsreserveringsavgift. Kapacitetsreserveringsavgiften motsvarar den genomsnittliga kostnad som anslutningen av en effektenhet till det befintliga nätet förorsakar i genomsnitt, då nätet dimensioneras så att det klarar av en större effektöverföring. Med andra ord beskriver kapacitetsreserveringsavgiften förändringen av den genomsnittliga kalkylmässiga dimensioneringskostnaden i förhållande till förändringen av effektöverföringskapaciteten.
- (213) Kapacitetsreserveringsavgiften ska uppbäras rättvist av alla abonnenter och kan inte från fall till fall riktas till endast en enskild abonnent vars anslutning förutsätter investeringar i förstärkning av elnätet i det gällande kapacitetläget.
- (214) Syftet med kapacitetsreserveringsavgiften är inte att täcka alla kostnader som uppstår i samband med nätets utveckling och förstärkningsåtgärder som inleds på grund av abonnenterna, eftersom utveckling och återuppbyggnad av nätet alltid bör finansieras med distributions- och överföringsavgifter, även om investeringsbehovet skulle utlösas av en enskild abonnent. Kapacitetsreserveringsavgiften är endast avsedd att täcka de extra kostnader som abonnenternas anslutningseffekter orsakar och som uppstår på grund av en starkare dimensionering av nätet.
- (215) Med andra ord omfattar kapacitetsreserveringsavgiften inte kostnader för utveckling vad gäller återuppbyggnad av nätet, utan till denna del ska kostnaderna alltid uppbäras via distributions- och överföringsavgifter. Med tanke på prissättningen är en del av kostnaderna för ett nätförstärkningsprojekt alltså alltid ren sanering och återuppbyggnad som omfattas av den allmänna skyldigheten att utveckla nätet och som borde ha gjorts och finansierats via distributions- och överföringsavgifterna förr eller senare. Med kapacitetsreserveringsavgiften beaktas alltså endast den extra kalkylmässiga kostnad som uppstår i samband med saneringen av nätet till den del kostnaden orsakas av en starkare dimensionering av nätkomponenternas effektöverföringsförmåga.
- (216) Med en korrekt fastställd kapacitetsreserveringsavgift täcker abonnenterna i genomsnitt de kostnader som uppstår när man har varit eller kommer att vara tvungen att förstärka det befintliga nätet på grund av abonnentens anslutningseffekt. Abonnenterna behöver dock inte delta i kostnader som skulle ha uppkommit förr eller senare om nätet hade sanerats så att det motsvarar det gamla nätet med tanke på effektöverföringsförmågan. Abonnenterna behöver inte heller med sin anslutningsavgift delta i andra utvecklingskostnader för det befintliga nätet för att till exempel förbättra nätets användbarhet eller leveranssäkerhet. Endast de genomsnittliga kostnader som en ändring av komponenternas dimensionering ger upphov till kan i anslutningsprissättningen fastställas som en förstärkningskostnad som orsakas av abonnenterna och som tas ut av abonnenterna i den genomsnittliga kapacitetsreserveringsavgiften.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

- (217) Kapacitetsreserveringsavgiften ska fastställas i enlighet med de beskrivna principerna antingen genom att tillämpa Energimyndighetens beräkningsverktyg eller genom nätinnehavarens egen beräkning. Om kapacitetsreserveringsavgiften baseras på nätinnehavarens egen beräkning i stället för Energimyndighetens beräkningsverktyg, ska nätinnehavaren publicera och noggrant beskriva beräkningsprincipen i sina prissättningsprinciper samt säkerställa att fastställandet följer de metoder som anges för kapacitetsreserveringsavgiften och är motiverat. I motsvarande situationer ska nätinnehavaren låta myndigheten granska beräkningsprincipernas riktighet innan de publiceras och tas i bruk.
- (218) Energimyndigheten använder i regel sitt publicerade beräkningsverktyg och dess beräkningsprinciper vid bedömningen av kapacitetsreserveringsavgiftens skälighet och likabehandling samt vid eventuella jämförelseberäkningar. Om nätinnehavaren har fastställt kapacitetsreserveringsavgiften på ett motiverat sätt med en mer detaljerad egen beräkning i stället för Energimyndighetens beräkningsverktyg, men fortfarande i enlighet med de metoder som anges för fastställandet av kapacitetsreserveringsavgiften, kan nätinnehavarens kapacitetsreserveringsavgift fortfarande anses skälig även om den är högre än det resultat som direkt beräknats med Energimyndighetens verktyg.
- (219) Kapacitetsreserveringsavgiften fastställs separat för varje spänningsnivå som är i bruk. Nätinnehavaren har dock möjlighet att fastställa genomsnittliga kapacitetsreserveringsavgifter även separat för anslutningar till elstationer och distributionstransformatorer. Nätinnehavaren ska i sina egna prissättningsprinciper publicera principerna för fastställandet av kapacitetsreserveringsavgiften samt beräkningsparametrarna.

4.8.1 Bestämning av kapacitetsreserveringsavgiften i ett distributionsnät

- (220) Vid bestämning av den genomsnittliga kapacitetsreserveringsavgiften för ett distributionsnät tillämpas i regel det beräkningsverktyg som publicerats av Energimyndigheten. Beräkningsverktyget fastställer maximipriset på kapacitetsreserveringsavgiften för förbrukningsanslutningar. Nätinnehavaren kan även använda en mindre kapacitetsreserveringsavgift än den som fastställts med beräkningsverktyget.
- (221) I samband med bestämning av kapacitetsreserveringsavgiften betraktas endast de genomsnittliga kalkylmässiga kostnaderna som uppstår som en följd av behovet att ändra effektöverföringskapaciteten som nätförstärkningskostnader. Förstärkningskostnader är endast den del av dimensioneringskostnaden som överskrider kostnaderna för sedvanlig återuppbyggnad. Med andra ord är förstärkningskostnaden endast skillnaden från jämförpriset när en befintlig komponent ersätts med en motsvarande komponent med bättre effektöverföringskapacitet. På detta sätt beaktas endast effektöverföringskapacitetens inverkan på kostnaderna, så att kapacitetsreserveringsavgifter inte används för att finansiera till exempel kostnadsandelar för utveckling och underhåll av nätet som ska finansieras med distributionsavgifter.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

Energimyndighetens beräkningsverktyg

- (222) Beräkningsverktyget har samma funktionsprincip som i den föregående pris-sättningsmetoden. Beräkningsverktyget innehåller därtill även ett hjälpverktyg som kan användas som hjälp i bestämningen av zonpriser för ett lågspänningsnät samt för beaktande av anslutningarnas koncentration vid bestämningen av den genomsnittliga kapacitetsreserveringsavgiften för ett lågspänningsnät.
- (223) Beräkningsverktyget fastställer en genomsnittlig beräknad förstärkningskostnad för ett befintligt elnät i fråga om en förbrukningsanslutning. Beräkningsverktyget beräknar hur mycket anslutningen av en effekt enhet till nätet kalkylmässigt påverkar det möjliga förstärkningsbehovet och dimensioneringskostnaden av det genomsnittliga befintliga nätet.
- (224) I Energimyndighetens beräkningsverktyg är bestämningen av kapacitetsreserveringsavgiften baserad på de genomsnittliga kalkylmässiga förstärkningskostnaderna för en genomsnittlig elöverföringsanslutning. Beräkningsverktyget antar att abonnenterna är jämnt fördelade mellan utgångarna eller stamledningarna i både mellan- och lågspänningsnät. Beräkningsverktyget fastställer en kapacitetsreserveringsavgift för varje punkt i den genomsnittliga utmatningen eller överföringsförbindelsen och beräknar medelvärdet för dessa. Beräkningsverktyget beaktar som standard inte effekten av ett högspänningsnät som nätinnehavaren eventuellt innehar.

Beaktande av lågspänningsnätets anslutningskoncentrationer

- (225) I ett lågspänningsnät är abonnenterna som standard mer koncentrerade till områden nära transformatorstationer. Då bör den faktiska genomsnittliga kapacitetsreserveringsavgiften vara lägre än den kapacitetsreserveringsavgift som bestäms med beräkningsverktyget. Nätinnehavaren ska beakta detta vid bestämning av kapacitetsreserveringsavgiften för ett lågspänningsnät. Med andra ord kan resultatet från beräkningsverktyget för ett lågspänningsnät inte direkt tillämpas som sådant, utan bestämningen av kapacitetsreserveringsavgiften kräver ytterligare steg.
- (226) Effekten av en koncentration av anslutningar i ett lågspänningsnät kan beaktas genom att till exempel för olika områden beräkna det viktade medelvärdet av kapacitetsreserveringsavgifterna. Vid beräkningen kan man använda det hjälpverktyg som finns i beräkningsverktyget. Om till exempel 70 procent av anslutningarna ligger ganska jämnt inom ett avstånd på 200 meter till lågspänningsnätets stamledning som går från transformatorn och kvarvarande 30 procent ligger ganska jämnt i stamledningsnätet med lågspänning efter 200 meter, kan kapacitetsreserveringsavgiften beräknas som ett viktat medelvärde för dessa olika fall. Först bestäms kapacitetsreserveringsavgiften med beräkningsverktyget med antagandet att det befintliga stamledningsnätets genomsnittliga längd är 200 meter. Därefter bestäms kapacitetsreserveringsavgiften för det område som sträcker sig över 200 meter och fram till den verkliga genomsnittliga längden på stamledningen med hjälpverktyget. Den slutgiltiga kapacitetsreserveringsavgiften för lågspänningsnätet fås ge-

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

nom att beräkna ett viktat medelvärde utifrån dessa kapacitetsreserveringsavgifter, där resultatet som beräknats med 200 meter viktas med 70 procent och kapacitetsreserveringsavgiften som bestämts för området utanför 200 meter med 30 procent.

Eventuellt beaktande av nätinnehavarens eget högspänningsnät

- (227) Om nätinnehavarens mellanspänningsnät matas av nätinnehavarens högspänningsnät, kan nätinnehavaren beakta denna inverkan vid beräkningen av kapacitetsreserveringsavgiften på lägre spänningsnivåer med iakttagande av vissa motiverade principer. Eftersom lågspänningsnätets abonnenters verkliga inverkan på högspänningsnätets förstärkningar är liten i förhållande till anslutningseffekten, kan detta ignoreras. Nätinnehavaren ska dock när beslutet fattas beakta prissättningens styrande effekter, kostnadstäckning och jämlikhet.
- (228) Om nätinnehavaren vid bestämningen av distributionsnätets kapacitetsreserveringsavgift tänker beakta effekten av sitt högspänningsnät, ska nätinnehavaren i sina egna principer för prissättning av anslutningar på ett transparent sätt fastställa och publicera beräkningsprinciper där man också noggrannare har beaktat den faktiska mindre effekten av lägre spänningsnivåer på de högre spänningsnivåerna på grund av effektvariationer. Med andra ord är ett noggrannare beaktande av effektvariationer en förutsättning för att tillämpa principen.
- (229) I beräkningsprinciperna bör en egen koefficient fastställas för varje kapacitetsreserveringsavgift på lägre spänningsnivå som tillämpas. Koefficienten fastställer hur mycket mindre inverkan spänningsnivåns abonnent har på kapaciteten av nätinnehavarens högspänningsnät jämfört med en abonnent i direkt anslutning till högspänningsnätet. Med denna koefficient värderas den lägre spänningsnivåns andel av den kapacitetsreserveringsavgift som fastställts för högspänningsnätet.
- (230) Vid fastställandet av koefficienten kan en motiverad utgångspunkt för medelspänningsnätet anses vara till exempel summan av den effekt som abonnenterna på spänningsnivån orsakar vid högspänningsnätets gränspunkter under toppbelastning i förhållande till anslutningsrätterna till medelspänningsnätet. Resultatet visar hur mycket mindre effekt som överförs genom huvudtransformatorerna i förhållande till anslutningsrätterna i fråga om anslutningarna i medelspänningsnätet så att detta också påverkar högspänningsnätets dimensionering.
- (231) För lågspänningsnätet kunde koefficienten på motsvarande sätt bestå av summan av effekterna enligt distributionstransformatorernas toppbelastning i förhållande till summan av lågspänningsnätets anslutningseffekter, som ännu multipliceras med den koefficient som fastställts för medelspänningsnätet.
- (232) Energimyndigheten rekommenderar att nätinnehavaren på förhand kontrollerar att principen är godtagbar hos myndigheten innan principerna publiceras.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

Energimyndigheten ger vid behov närmare anvisningar om ärendet och uppdaterar beräkningsverktyget för distributionsnätets kapacitetsreserveringsavgift.

4.8.2 Bestämning av kapacitetsreserveringsavgiften i ett högspänningsdistributionsnät

- (233) I ett högspänningsdistributionsnät grundar sig bestämningen av kapacitetsreserveringsavgiften på samma grundprinciper som i ett medelspänningsnät. Nätinnehavaren ska tillämpa en genomsnittlig kapacitetsreserveringsavgift, vilken kan inkludera kostnader endast på grund av en kalkylmässig genomsnittlig förändring av effektöverföringskapaciteten. Med andra ord får kapacitetsreserveringsavgiften inte innehålla en sådan kostnadsandel som kan betraktas som återuppbyggnad av nätet eller i övrigt sådana kostnader som inte direkt anknyter till komponentens överföringskapacitet och dess ändring.
- (234) Nedan beskrivs beräkningsprinciperna för högspänningsnätets kapacitetsreserveringsavgift. Energimyndigheten preciserar anvisningarna och principerna nedan efter behov. Närmare anvisningar finns i Energimyndighetens beräkningsverktyg för högspänningsnätets kapacitetsreserveringsavgift.

Energimyndighetens beräkningsverktyg

- (235) Energimyndigheten har publicerat ett separat beräkningsverktyg för bestämning av kapacitetsreserveringsavgiften för högspänningsdistributionsnät. Energimyndigheten använder beräkningsverktyget vid bedömningen av kapacitetsreserveringsavgiftens skälighet. Beräkningsverktyget fastställer i regel maximipriset för högspänningsdistributionsnätets kapacitetsreserveringsavgift. Nätinnehavaren kan dock bestämma kapacitetsreserveringsavgiften också enligt noggrannare principer, förutsatt att beräkningsgrunderna följer enbart samma huvudprinciper vid beräkningen.
- (236) Beräkningsverktyget för kapacitetsreserveringsavgiften för ett högspänningsnät motsvarar till sina principer beräkningsverktyget för kapacitetsreserveringsavgiften för ett medel- och lågspänningsnät. Beräkningsverktyget har också utökats med en beräkningsprincip för att bedöma nyttan av produktionen samt även övrig beräkning för att fastställa produktionens kapacitetsreserveringsavgift.
- (237) Beräkningen av kapacitetsreserveringsavgiften grundar sig på längden av nätinnehavarens överföringslinjer. Överföringskapaciteten försämras och kapacitetsreserveringsavgiften stiger som en funktion av nätinnehavarens genomsnittliga överföringslängd. Verktöget fastställer kapacitetsreserveringsavgiften för varje avstånd till överföringslinjen och beräknar ett medelvärde utifrån dessa som motsvarar överföringslinjens genomsnittliga kapacitetsreserveringsavgift.
- (238) Nätinnehavaren kan fastställa den genomsnittliga kapacitetsreserveringsavgiften genom att först fastställa kapacitetsreserveringsavgiften för olika distributionsgränser från nätets inmatningsgränspunkt till linjens ände eller till distributionsgränsen och utifrån dessa olika resultat ta ett viktat medelvärde utifrån nätlängden.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

Områdesvis kapacitetsreserveringsavgift

- (239) En noggrannare områdesvis bestämning av kapacitetsreserveringsavgiften istället för en genomsnittlig kapacitetsreserveringsavgift kan vara möjlig och motiverad för en nätinnehavare vars högspänningsdistributionsnät består av olika typer och geografiskt klart åtskilda helheter. Nätinnehavaren kan använda den områdesvisa genomsnittliga kapacitetsreserveringsavgiften så att en egen genomsnittlig kapacitetsreserveringsavgift fastställs för förbrukningen och produktionen i varje klart åtskilda nätområde. För att kapacitetsreserveringsavgiften fortfarande ska kunna anses vara tillräckligt jämlig är det inte motiverat att tillämpa områdesvisa kapacitetsreserveringsavgifter på relativt små områden.

4.8.3 Kapacitetsreserveringsavgift för nätets inmatningsanslutningar

- (240) Nätinnehavaren ska fastställa och publicera kapacitetsreserveringsavgiften separat för produktionen och förbrukningen.
- (241) Produktionens kapacitetsreserveringsavgift tillämpas på nätets inmatningsanslutningar och förbrukningens kapacitetsreserveringsavgift på anslutningar som tar effekt från nätet. När kapacitetsreserveringsavgiften fastställs för produktionen kan nätinnehavaren noggrannare beakta minskningen av den praktiska överföringsförmågan när avståndet ökar. Detta har beaktats som standard i beräkningsverktyget för kapacitetsreserveringsavgiften för högspänningsnät.
- (242) I anslutningar där effekt överförs i båda riktningar vid anslutningspunkten, avgörs kapacitetsreserveringsavgiften alltid på basis av vilkendera som blir dyrare, förbrukningens överföringseffekt och förbrukningens kapacitetsreserveringsavgift eller inmatningens överföringseffekt och produktionens kapacitetsreserveringsavgift. Med andra ord är avsikten att kapacitetsreserveringsavgiften ska bildas utifrån den effekt som dimensionerar nätet.
- (243) Till exempel i fråga om ellager beror kapacitetsreserveringsavgiften på om kapacitetsreserveringsavgiften blir större utifrån den tillåtna toppeffekten för inmatning i nätet och produktionens kapacitetsreserveringsavgift eller den tillåtna toppeffekten för effekt som tas ut från nätet och förbrukningens kapacitetsreserveringsavgift. Även i fråga om ellager kan förbrukningens anslutningseffekt vara betydligt lägre än den anslutningseffekt som fastställts för inmatning i nätet och nätinnehavaren kan inte fastställa anslutningseffekterna direkt utifrån den nominella effekten av kundens utrustning, om kunden själv begär och de facto behöver lägre effekt.
- (244) Så länge som den gällande lagstiftningen förutsätter att förstärkningskostnader inte får uppbäras för anslutning av en kraftverkshelhet under 1 MVA till nätet, kan nätinnehavaren inte ta ut någon kapacitetsreserveringsavgift för denna småskaliga elproduktion. Nätinnehavaren har dock rätt att fortfarande uppbära en kapacitetsreserveringsavgift för förbrukningen, om det finns förbrukning i samma anslutning samt i övrigt en kapacitetsreserveringsavgift för produktion eller konsumtion från ett ellager. Om nätinnehavaren inte publicerar en egen kapacitetsreserveringsavgift för produktion i lågspänningsnätet,

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

ska kapacitetsreserveringsavgiften för konsumtion tillämpas på lager som är anslutna till lågspänningsnätet och eventuellt som stöd vid fastställandet av zonpriser för produktion.

- (245) Nätinnehavaren ska bestämma en kapacitetsreserveringsavgift för produktionen åtminstone för högspännings- och medelspänningsnätet. Av prislistan ska framgå kapacitetsreserveringsavgiften med och utan fördelar. Om det inte finns några fördelar behöver inget separat pris publiceras för detta.

4.8.4 Beaktande av fördelarna i kapacitetsreserveringsavgiften

- (246) Enligt elmarknadslagen ska de fördelar som följer av att ett kraftverk ansluts till nätet och den nytta flexibiliteten och åtgärderna för styrning av efterfrågan medför beaktas i prissättningen av nättjänster. Detta innebär att man i produktionens kapacitetsreserveringsavgift i genomsnitt ska beakta den eventuella nyttan för nätets dimensionering.
- (247) Detta innebär också att det för en anslutning som i huvudsak genomförs för nätinnehavarens flexibla tjänster är motiverat att uppbära en kapacitetsreserveringsavgift endast i den mån som den faktiskt kräver en större dimensionering av det befintliga nätet. I regel borde inte dessa anslutningar försämra det befintliga nätets överföringskapacitet, varvid man inte bör debitera någon kapacitetsreserveringsavgift av anslutningarna. Om situationen eventuellt förändras senare och abonnenten avslutar tillhandahållandet av flexibilitet för nätinnehavarens behov, ska en kapacitetsreserveringsavgift uppbäras av abonnenten, om avgiften inte har uppburits tidigare.
- (248) Den eventuella fördelen av att en produktionsanläggning ansluts till nätet och som ska beaktas i anslutningsavgifterna uppstår eftersom anslutningen av en produktionsanläggning till ett nät som omfattar förbrukning kan kräva mindre kapacitet i genomsnitt av överföringsanslutningarna i fråga om effektöverföringssträckan eller överföringseffekten samt minska behovet att förstärka nätet ända till nätets egentliga inmatningspunkter jämfört med anslutning av förbrukning i ett rent förbrukningsnät. Så länge som den nya produktion som ska anslutas inte orsakar ett fullskaligt överföringsbehov till gränspunkterna för inmatningen av nätet och produktionens kapacitetsreserveringsavgift med beaktande av de genomsnittliga fördelarna blir mindre än förbrukningens kapacitetsreserveringsavgift kan man motivera att produktionen medför fördelar.
- (249) Med andra ord, om nettouteffekten vid gränspunkten av nätinnehavarens nät mot elsystemet är större än uttagseffekten i det övre nätet, bestämmer produktionseffekten i nätdelen i fråga dimensioneringseffekten och med tanke på kapaciteten medför tilläggsproduktionen ingen nytta, dvs. nyttan är noll. Om ineffekten från det övre nätet är större än uteffekten medför produktionen fördelar. Eftersom produktionen i genomsnitt har en svagare överföringskapacitet och därmed också en högre kapacitetsreserveringsavgift utan beaktande av nyttan kommer nyttans verkliga gränspunkt emot något tidigare.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

- (250) I beräkningsverktyget för högspänningsnätets kapacitetsreserveringsavgift finns en beräkning som motsvarar principen ovan. Beräkningsverktyget berättar hur mycket produktion som ännu kan anslutas direkt till 110 kV nätet för att det kalkylmässigt ska kunna anses medföra nytta för dimensioneringen av nätinnehavarens nät och därigenom reservera mindre överföringskapacitet än förbrukningen från nätet.
- (251) Beräkningsverktyget för högspänningsnätets kapacitetsreserveringsavgift avgör också den genomsnittliga nytta som produktionen medför. Den genomsnittliga bestämningen av nyttan grundar sig på den tidpunkt då nätinnehavaren tar i bruk de nya principerna eller på den tidpunkt då principerna senast borde ha varit i bruk. För denna tidpunkt utreds förbrukningens och produktionens toppeffekt samt förbrukningens minimieffekt på nätet, dvs. den så kallade basbelastningen. Utgående från belastningen fastställs en så kallad nyttokoefficient som visar hur mycket nytta anslutningen av produktionen medför på nätet.
- (252) Syftet med nyttokoefficienten är att fördela produktionens eventuella fördelar jämnt mellan alla produktionsanslutningar. I verkligheten, i det skede då produktionen har anslutits till nätet i den mån att produktionen vid de nätets matande gränspunkter tidvis ens i viss mån överförs mot elsystemet, börjar nyttan minska hela tiden när produktionens anslutningseffekter ökar och uppnår slutligen en situation där anslutningen av tilläggsproduktion sannolikt är dyrare än förbrukningen med tanke på nätets dimensioneringskostnader. Med nyttokoefficienten tryggas alltså att man för en abonnent som ansluter sig i ett tidigt skede och medför stor nytta samt för en abonnent vars nytta är mycket liten tillämpar samma genomsnittliga kapacitetsreserveringsavgift, som beaktar de genomsnittliga fördelarna.
- (253) Om anslutningseffekten överskrider en gräns varvid det inte längre finns några fördelar, bestäms kapacitetsreserveringsavgiften för resten av anslutningseffekten normalt direkt utifrån produktionens kapacitetsreserveringsavgift, där fördelarna inte beaktas. Energimyndigheten använder skäligheten av och principerna för produktionens kapacitetsreserveringsavgift vid bedömningen av beräkningsverktyget för högspänningsnätets kapacitetsreserveringsavgift och de principer som beskrivs ovan. Nätinnehavaren kan dock bestämma kapacitetsreserveringsavgiften enligt noggrannare principer, förutsatt att beräkningsgrunderna är grundade och följer de ovan beskrivna och beräkningsverktygets grundprinciper och inte står i strid med dem. Nätinnehavaren ska i sina prissättningsprinciper presentera hur den har bestämt och beräknat produktionens kapacitetsreserveringsavgift utan fördelar och med fördelarna.
- (254) Om nätinnehavarens högspänningsnät finns på ett område där det matande stamnätet eller ett annat högspänningsnät är mycket produktionsbetonat och den nya produktion som ansluts till nätinnehavarens nät skulle ha en skadlig inverkan på det matande nätet, kan nätinnehavaren av grundad anledning bedöma att det på basis av en helhetsbedömning inte längre finns några fördelar med att ansluta produktionen och fastställa en kapacitetsreserveringsavgift för produktionen på normalt sätt utan att bedöma fördelarna.

3122/040302/2025-
3209/040302/2025

2025-12-15

- (255) Energimyndigheten preciserar vid behov beräkningsverktyget för högspänningsnätets kapacitetsreserveringsavgift med beaktande av fördelarna.

Fördelar i nät under 110 kV

- (256) Även abonnenter som anslutit sig till ett mellan- eller lågspänningsnät kan medföra nytta. Till denna del beskrivs inte närmare beräkningsprinciper i Energimyndighetens beräkningsverktyg. Fastställandet av nyttan ska dock grunda sig på samma huvudprincip som för högspänningsnätets produktionsanslutningar.
- (257) I den förenklade modellen kan utgångspunkten för nyttan anses vara att kapacitetsreserveringsavgiften för huvudtransformatorns del inte får inkluderas i produktionens genomsnittliga kapacitetsreserveringsavgift, om förbrukningen är en dimensionerande faktor för huvudtransformatorns del. Med andra ord kan nätinnehavaren beakta huvudtransformatorn när kapacitetsreserveringsavgiften fastställs först när produktionen i större utsträckning överförs till högspänningsnätet. Detta kan beaktas i beräkningsverktyget för mellanspänningsnätets kapacitetsreserveringsavgift genom att från den genomsnittliga kapacitetsreserveringsavgiften dra av andelen av mellanspänningsfältets kapacitetsreserveringsavgift.
- (258) Nätinnehavaren kan som grund för produktion som ansluts till mellanspänningsnätet använda samma kapacitetsreserveringsavgift som för förbrukningen, men i den ska man fortfarande beakta de eventuella fördelarna för huvudtransformatorns dimensionering. Nätinnehavaren kan också bestämma en egen noggrannare kapacitetsreserveringsavgift för mellanspänningsnätets produktion på samma sätt som högspänningsnätets kapacitetsreserveringsavgift i beräkningsverktyget med beaktande av produktionens noggrannare effektöverföringskapacitet.
- (259) I övrigt kan man i fråga om produktionen som ansluts till mellanspänningsnätet eller lågspänningsnätet uppskatta att det inte finns någon genomsnittlig nytta. I synnerhet i ett lågspänningsnät kan det vara problematiskt att ansluta produktion på grund av att spänningen stiger och detta kan för sin del orsaka extra behov av nätförstärkning jämfört med förbrukningsanslutningar.